

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

LAPSIPERHEIDEN TOIMINNOT NÄKYVÄKSI

Toimintakalenteri toimintojen saavutettavuuden edistämiseksi

TEKIJÄT Emilia Haapaniemi
Veera Huhtala
Heidi Myöhänen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Emilia Haapaniemi, Veera Huhtala & Heidi Myöhänen	
Työn nimi Lapsiperheiden toiminnot näkyväksi. Toimintakalenteri toimintojen saavutettavuuden edistämiseksi	
Päiväys 22.11.2023	Sivumäärä/Liitteet 51/4
Toimeksiantaja Iisalmen Perheentalo-yhteistyö	
Tiivistelmä	
<p>Iisalmessa on paljon erilaista kolmannen sektorin toimintaa tarjolla, joista lapsiperheillä ei välttämättä ole tietoa. Tiedon löytäminen voi olla hankalaa, jos ei tunne alueella toimivia palveluntarjoajia. Opinnäytetyö oli kehittämistyö, jossa kehitettiin Iisalmen lapsiperheiden avointen toimintojen saavutettavuutta tekemällä sähköinen toimintakalenteri. Sen tavoitteena oli, että lapsiperheille suunnatut varhaisen tuen avoimet toiminnot olisivat koottuna yhteen paikkaan. Toimintakalenterin tavoitteena oli tuoda näkyväksi myös vähemmän tunnettuja toimijoita ja heidän järjestämiään toimintoja.</p> <p>Toimeksiantajana opinnäytetyössä oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallinnoima Perheentalo-yhteistyö, joka tarjosi erilaista toimintaa lapsiperheille. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallinnoima perheiden avoin kohtaamispaikka oli Iisalmen keskustassa sijaitseva Perheentalo Onni ja Ilona, johon kaikki lapsiperheet olivat tervetulleita kynnyksettömästi.</p> <p>Lapsiperheille tarkoitetuista toiminnoista kerättiin tieto haastattelemalla kalenteriin tulevien tahojen yhteyshenkilöitä. Toimintojen keräämisen jälkeen kalenteri tehtiin Canva-pohjalle. Toimintakalenterin toteutuksessa huomioitiin toimeksiantajan toiveet ja perheiden tarpeet. Tuotoksen valmistuttua perheiltä kysyttiin palautetta toimintakalenterista Webropol-kyselyn sekä vapaamuotoisen keskustelun avulla. Palautteen perusteella perheet kokivat toimintakalenterin hyödylliseksi, koska toiminnot olivat selkeästi nähtävissä yhdessä paikassa.</p> <p>Tuotos muodostui kuukausikalenterista ja kalenterissa olevista toimintojen infosivuista. Esimerkkikuukautena toimintakalenterissa oli syyskuu, mutta sitä päivitetään jatkossa kuukausi kerrallaan. Kalenteriin koottiin yksittäisiä ja toistuvia toimintoja. Kalenterissa oli nähtävillä toimintojen päivämäärät, nimet ja kellonajat. Tuotoksen kuvitukseen käytettiin kuvia ja värejä, jotka auttoivat hahmottamaan toimintojen sisältöä ja niiden ajankohtaa. Toiminnoista kerrottiin tarkemmin kalenterin yhteydessä olevilla infosivuilla, joilla kerrottiin toimijoittain toimintojen sisällöstä, sijainnista ja yhteystiedoista.</p> <p>Toimintakalenteri otetaan käyttöön tulevaisuudessa. Kalenterin avulla perheet saivat lisää tietoa Iisalmen kolmannen sektorin toiminnasta. Tuotoksen avulla Perheentalon työntekijät pystyisivät ohjaamaan perheitä helpommin toimintojen pariin, kun ne olisivat koottuna yhteen paikkaan. Kalenteria päivitetään kuukausittain, jotta toiminnot olisivat aina ajan tasalla. Tuotoksella olisi hyvät jatkokehitysmahdollisuudet esimerkiksi tekemällä siitä puhelinsovellus, jossa toimintojen tiedot olisivat helposti ja nopeasti nähtävillä.</p>	
Avainsanat varhaiskasvatus, palveluohjaus, saavutettavuus, varhainen tuki, lapsiperheet, sähköiset palvelut	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Social Services	
Authors Emilia Haapaniemi, Veera Huhtala & Heidi Myöhänen	
Title of Thesis Activities of families with children to be visible. Activity calendar to promote the accessibility of activities	
Date 22.11.2023	Pages/Appendices 51/4
Client Organisation Familyhouse Partnership in Iisalmi	
<p>Abstract</p> <p>In Iisalmi, there are many different kinds of activities offered in the voluntary sector, of which families with children do not necessarily know. It can be difficult to find information if clients do not know about the service providers in the area. The thesis was a development work to increase the accessibility of open operations for families with children by creating an electronic activities calendar. The goal of the calendar was to collect the open operations for families with children in one place. The goal of the activity calendar was to add visibility for the less-known providers and for their operations.</p> <p>The client organisation for the thesis was Familyhouse-partnership in Iisalmi, which offers different kinds of activities for families with children. It is located in Familycenter Onni and Ilona in Iisalmi center, where families with children are welcomed with a low threshold. Operation is administered by The Mannerheim League for child Welfare in Iisalmi.</p> <p>Information about activities for the families with children were collected by interviewing the service providers. After collecting the information about activities a calendar was made using Canva. The organisations' wishes and families' needs were considered during the process. Feedback about the activity calendar was gathered from the families by using a Webropol survey and through open discussion. Based on the feedback families found the activity calendar useful because the activities were clearly seen and collected in one place.</p> <p>The final product consists of calendar and pages which includes more information about the activities. The calendar currently only includes september and it will be updated one month at a time. The calendar shows individual and repeated activities, furthermore dates, names and the times of activities are included. Pictures and colours were used to help perceive the contents.</p> <p>The activity calendar will be introduced in the future. With the calendar families could get more information about activity in voluntary sector in Iisalmi. Familyhouse employers also could guide families easier to activities when they are gathered together in one place. The calendar is updated monthly so that the activities would be always topical. The final product could be improved further by for example turning it into a phone application, where information about the activities could be seen quickly and easily.</p>	
<p>Keywords</p> <p>early childhood education, service coordination, accessibility, early support, family with children, electronic services</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	PERHEKESKUSTOIMINTAMALLIN KEHITTYMINEN	7
2.1	Kohtaamispaikat	8
2.2	Iisalmen Perheentalo-yhteistyö	9
3	VARHAISKASVATUS	11
3.1	Vanhemmuuden tuki	12
3.2	Lapsiperheiden varhainen tuki	14
4	LAPSIPERHEIDEN PALVELUOHJAUS	16
4.1	Asiakaslähtöisyys	18
4.2	Saavutettavuus	20
5	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	23
6	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN	24
6.1	Suunnittelu	24
6.2	Sähköisen toimintakalenterin toteutus	29
6.3	Arviointi	34
7	POHDINTA	36
7.1	Toteutuksesta ja tuotoksesta pohdintaa	36
7.2	Eettisyys ja luotettavuus	40
7.3	Ammatillinen kasvu	42
7.4	Tuotoksen hyödynnettävyys ja kehittämisideat	44
	LÄHTEET	46
	LIITE 1: OPINNÄYTETYÖN ESITTELY PERHEILLE	52
	LIITE 2: WEBROPOL-KYSELY	53
	LIITE 3: SAATEKIRJE	54
	LIITE 4: TOIMINTAKALENTERI	55

KUVALUETTELO

KUVA 1.	Perhekeskustoimintamalli (Perhekeskuksen palveluverkosto julkaisuaika tuntematon)	17
KUVA 2.	Kehittämistyössä sovellettu spiraalimalli (mukaillen Toikko & Rantanen 2009)	26

1 JOHDANTO

Lapsiperheiden tarpeet ovat entistä monialaisempia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamista tutkimuksista käy ilmi, että useilla pienten lasten vanhemmista on ollut tarvetta ammattilaisten tukeen. Tuen tarvetta on koettu erilaisiin haasteisiin lasten kasvuun, kommunikointiin, kehitykseen tai vanhempien omaan jaksamiseen liittyen. (Vuorenmaa 2019, 8; Klemetti, Vuorenmaa & Helakorpi 2021, 6–8.) Lapsen hyvinvoinnin vahvistamiseksi on tärkeää tukea myös vanhemmuutta (Mäkelä 2016, 5).

Jotta tukea ja apua voidaan antaa, tarvitaan riittävästi oikeanlaisia palveluita. Hyvältä palvelujärjestelmältä vaaditaan mukautuvuutta ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamista. Informaatiota palveluista ja tukitoimista on saatavilla useista eri kanavista, jolloin asiakkaan voi olla haastavaa löytää sopivat palvelut. Asiakkaan oikea-aikaisen avun ja tuen saamista edistää esimerkiksi palveluverkoston toimijoiden koordinoitu yhteistyö.

Kyllin varhain annetulla tuella voidaan vahvistaa parisuhteen ja vanhempien voimavaroja. Samalla voidaan parantaa myös lapsen ja koko perheen hyvinvointia ja terveyttä. (Mäkelä ym. 2016, 5; Heiskanen ym. 2019, 33.) Jotta palvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan välinen yhteistyö voi toimia, on varmistettava asiakkaan osallisuus ja riittävä tiedonsaanti palveluista. (Perälä, Halme & Kanste 2014, 218.) Saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin ja niitä tarjotaan oikea-aikaisesti eli silloin, kun niitä eniten tarvitaan. Saavutettavuuteen kuuluu myös tietoisuus esimerkiksi palvelujen sijainnista. (Perälä ym. 2014, 228.)

Toimeksiantajamme on Iisalmen Perheentalo-yhteistyö. Kehittämistyön aiheena on lapsiperheiden varhaisen tuen avoimet toiminnot Iisalmessa. Lapsiperheellä tarkoitetaan tässä yhteydessä perhettä, jossa on varhaiskasvatusikäinen lapsi tai lapsia, ja varhaiskasvatusikäisellä lapsella tarkoitamme alle kahdeksanvuotiaista lasta. Työn taustalla on asiakaslähtöinen tarve toimintojen tai palveluiden koonnista yhteen paikkaan. Asiakaslähtöisyydellä tarkoitetaan palvelujen organisoimista asiakkaan tarpeiden pohjalta. Asiakaslähtöisyys on tasa-arvoista vaikuttamista, yhteistyötä ja asiakkaan aktiivista toimimista, häntä itseään koskevassa päätöksenteossa. (Kokko 2018, 123; Laitila, Lunkka & Suhonen 2020, 6.)

Yhdistämme kehittämistyössä ryhmämme jäsenten suuntautumisesta, eli varhaiskasvatuksen ja palveluohjauksen. Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus (varhaiskasvatuslaki 540/2018, 2 §). Varhaiskasvatus on tärkeää lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja elinikäisen oppimisen edistämisen näkökulmasta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 16). Palveluohjauksella tarkoitetaan asiakastyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa asiakkaan hyvää arkea ja elämänhallintaa, sekä ohjata asiakas hänen tarvitsemiensa palvelujen ääreen (Suomen palveluohjausyhdistys SPO ry julkaisuaika tuntematon; Mönkkönen 2018, 145).

Perhekeskustoimintamallin kansalliset linjaukset ohjaavat perhekeskuksien yhtenäistä kehittämistä. Perhekeskus on monialainen palveluverkosto, joka vastaa lasten, nuorten ja perheiden avuntarpeisiin. (Hastrup, Pelkonen & Varonen 2021, 2–8.) Iisalmen perhekeskuksen kohtaamispaikka Onni ja Ilona sijaitsee keskustassa, ja sitä hallinnoi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry (Perheentalo julkaisuaika tuntematon). Onni ja Ilona on erilaista toimintaa ja tukea tarjoava konkreettinen matalan kynnyksen paikka, jonne jokainen perhe on tervetullut. Iisalmen Perheentaloyhteistyö on kolmen eri lastensuojelujärjestön yhteistyö, johon kuuluu Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry sekä Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry. Toiminta perustuu vuodesta 2004 asti toimineeseen laaja-alaiseen, verkostoituneeseen yhteistyöhön (Perheentalo 2021, 3, 63).

Kehittämistyön tarkoituksena on tehdä sähköinen toimintakalenteri, josta löytyy lapsiperheille suunnattua avointa matalan kynnyksen toimintaa Iisalmessa. Kalenteri sisältää toistuvia ja yksittäisiä toimintoja sekä tapahtumia. Työn tavoitteena on helpottaa Perheentalon työntekijöitä perheiden ohjaamisessa heille sopivien toimintojen pariin. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää asiakkaille tarjolla olevien toimintojen ajankohtia ja sisältöä sekä helpottaa vanhempien aikataulujen suunnittelua. Kun toiminnot ovat koottuna selkeäksi kokonaisuudeksi, perheet näkevät ajoissa, milloin heille sopivaa toimintaa on tarjolla. Tuotos lisää siten palveluiden saavutettavuutta.

2 PERHEKESKUSTOIMINTAMALLIN KEHITTYMINEN

Perhekeskusten toiminta perustuu perhekeskustoimintamalliin. Perhekeskukset ovat paikkoja, joista perheet saavat palveluita ja niitä ohjaa perhekeskustoimintamalli (Pelkonen ym. 2019, 12). Perhekeskustoiminnan kehittäminen on alkanut Suomessa jo 2000-luvun alkupuolella (Halme, Kekkonen & Perälä 2012, 4). Perhekeskustoimintaa on Suomessa rakennettu jo reilun 20 vuoden ajan. Erilaiset asiat ovat vaikuttaneet 2000-luvun alussa siihen, miksi perhekeskuksia on alettu tuomaan Suomeen ja kehittämään täällä.

Moni asia vaikutti perheiden elinoloihin ja perheiden palveluiden tarpeisiin 2000-luvun alkupuolella. Halmeen ym. (2012, 16) mukaan tällaisia asioita ovat olleet muun muassa muutto maalta kaupunkiin työn tai jonkun muun asian perässä. Onkin oleellista, että muuttoliikkeen myötä ihmisten tukiverkostot ovat vähentyneet. Myös avioerot ja parisuhteen ongelmat, laman jälkeinen köyhyys ja taloudelliset haasteet ovat vaikuttaneet perhekeskusten perustamiseen. Erilaiset vanhemmuuden haasteet ovat myös olleet keskiössä silloin, ja niihin liittyvien palveluiden tarve on edelleen suuri. (Halme ym. 2012, 16–21.)

Internet ja sosiaalinen media ovat olleet monelle vanhemmalle avuksi, mutta myös luoneet omat paineensa vanhemmuuteen sekä lapsuuden ja hyvän elämän luomiseen. Perheet tarvitsevat paikan, jossa on mahdollista saada palveluja ja tietoa oikea-aikaisesti, laajasti ja monialaisesti. Perhekeskusten tultua Suomeen 2000-luvun alussa, toimintaa on kehitetty erilaisten hankkeiden ja politiikkaohjelmien myötä (Halme ym. 2012, 19–22).

Perhekeskustoimintamallia on kehitetty Lapsi- ja perhepalvelujen (LAPE) muutosohjelmassa 2016–2018. Perhekeskustoimintamallin ja perhekeskusten kehittäminen on jatkunut myös muutosohjelman jälkeen. Niitä on kehitetty ja sovitettu palvelemaan asiakkaita paremmin huomioimalla kaikkien lasten ja perheiden tarpeet. Perhekeskustoimintamallin linjausten avulla kehitetään perhekeskusten toimintaa niin, että ne kattaisivat lapsille ja perheille riittävän palvelun ja tuen oikea-aikaisesti, matalla kynnyksellä ja osallisuutta edistävästi. Linjauksilla pyritään sitomaan hajallaan olevat palvelut yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Palveluverkosto koostuu sote-palveluista, muista kuntien tarjoamista palveluista sekä järjestöjen ja seurakuntien palveluista. (Pelkonen ym. 2019, 11–12.)

Jatkuvan kehittämisen myötä perhekeskukset tukevat perheitä ja lapsia yhä paremmin. Muuttuvan palvelujärjestelmän ja nykyisten hyvinvointialueiden vuoksi jatkuva kehittäminen ja arvioiminen on tärkeää, jotta palvelut pysyisivät laadukkaina. Palveluiden tulisi palvella kaikkia perheitä tasavertaisesti ja monipuolisesti. Vaikka hyvinvointialueet eivät suoraan vaikuta itse perhekeskuksiin, vaikuttaa se kuitenkin siihen, minne ja miten perheitä ohjataan palveluihin. Tämän vuoksi perhekeskuksissa työskentelevien ammattilaisten tulee olla selvillä muutoksista ja eri palveluiden vaihtuvuudesta.

Tavoitteena on ollut luoda toimiva perhekeskustoimintamalli, joka huomioisi monimuotoiset perheet ja perheiden erilaiset tilanteet. Se myös vastaisi perheiden tarpeisiin entistäkin paremmin. Perhekeskustoimintamallin rakentumisessa ovat olleet mukana niin ammattilaiset kuin perheetkin. (Pelkonen ym. 2019, 12.) Ajattelemmekin, että perheiden mukaan ottaminen suunnitteluun on varmistanut sen, että toimintamalli tukee perheitä ja tarjoaa heille osallisuuden kokemuksia ja vaikuttamismahdollisuuksia toiminnan kehittämisen eri vaiheissa, kuten toteutus- ja arviointivaiheissa. Nykyinen hallitus on jatkanut LAPE-muutosohjelmaa vuoden 2023 loppuun saakka. Perhekeskukset ovat edelleen ohjelman yksi kehittämiskohteista, ja yksi ohjelman keskeisimmistä tavoitteista on lasten, nuorten ja perheiden varhainen tukeminen ja hyvinvoinnin vahvistaminen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

Pohjoismaissa perhekeskuksia on kehitetty paljon etenkin Ruotsissa sekä Norjassa, ja onkin sanottu, että Ruotsi on perhekeskustoiminnan edelläkävijä. Ruotsissa perhekeskukset aloittivat toimintansa 1970-luvulla, kun taas Suomen lisäksi Norjassa perhekeskustoimintaa aloitettiin kehittämään vasta 2000-luvun alussa. Myöhemmin myös muissa pohjoismaissa, kuten Tanskassa, heräsi kiinnostus perhekeskustoimintaan. (Halme ym. 2012, 15.) Pohjoismaista Ruotsissa ja Norjassa perhekeskukset palvelevat perheiden tarpeita monipuolisesti ja palvelut on saatu koottua samaan paikkaan. Kun palvelut ovat saman katon alla, ei perheiden tarvitse etsiä palveluja useasta eri paikasta. (Halme ym. 2012, 16.)

Suomessa palvelut eivät välttämättä löydy samasta rakennuksesta, vaikka se onkin tavoitteena. Muissa maissa kuin Suomessa ei ole perhekeskustoimintamallia, joka ohjaisi perhekeskusten toimintaa samalla tavalla. Malli on täysin Suomessa kehitetty, ja sen kehittäminen jatkuu edelleen. Kuitenkin kaikissa maissa perhekeskusten ajatus ja tavoite ovat samat. Niitä ovat esimerkiksi vanhemmuuden tukeminen, perheiden sosiaalisten verkostojen vahvistaminen, varhaisen vaiheen riskitekijöiden tunnistaminen sekä toimiminen tieto- ja osaamiskeskuksena. (Halme ym. 2012, 16.)

2.1 Kohtaamispaikat

Jokaisen hyvinvointialueen perhekeskuksen palveluverkostoon kuuluu yksi tai useampi kohtaamispaikka. Kohtaamispaikalla tarkoitetaan kaikille avointa matalan kynnyksen paikkaa, jossa on mahdollisuus tavata toisia ja tarvittaessa saada vertaistukea sekä ammatillista ohjausta. Vuonna 2021 Suomessa on ollut 474 kohtaamispaikkaa ja niitä on ollut suunnitteilla 37. Samana vuonna toiminnan järjestäjinä on toiminut useimmiten avoimet päiväkodit, seurakunnat, perhekahvilat ja yksittäiset järjestöt. Monitoimijaisia Perheentaloja kohtaamispaikkana taas on puolella hyvinvointialueista. (Hasturp, Pelkonen, Varonen & Kekkonen 2021, 7–8.)

Kohtaamispaikkojen toiminta on tavoitteellista ja asiakkaille maksutonta. Tavoitteena on esimerkiksi mahdollistaa ja lisätä lasten, nuorten ja perheiden osallisuutta. Perheissä pyritään lisäämään hyvinvointia vanhemmuuden ja perheen arjen tukemisen kautta. Kohtaamispaikkojen toiminnan avulla pyritään myös parantamaan yhteisöllisyyttä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos julkaisuaika tuntematon.) Kohtaamispaikan työntekijät voivat toimia kuuntelijoina tai auttaa asiakkaita konkreettisesti, esimerkiksi antamalla neuvoja ongelmatilanteisiin tai ohjaamalla heidät heidän tarvitsemiensa palveluiden ääreen.

Perhekeskuksien kohtaamispaikoilla on erilaisia kriteerejä, joiden tulisi täyttyä. Kohtaamispaikan työntekijöiden ja palveluverkoston tulee muun muassa suunnitella, arvioida ja kehittää toimintaansa asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Tilojen pitää olla asiakkaita palvelevia niin soveltuvuuden, esteettömyyden kuin aukioloaikojenkin puolesta. Myös lapsi- ja perhekohtainen lisäapu sekä palveluiden jatkautuminen on mahdollista toimivissa tiloissa. Kohtaamispaikan tulee sijaita lähellä perheitä. (Kekkonen 2019, 2–3.) Paikkana voi kunnasta ja toiminnasta riippuen olla esimerkiksi kunnallinen päiväkot, perhekahvila tai nuorisotila (Hastrup, Pelkonen, Varonen & Kekkonen 2021, 8).

Kohtaamispaikoilla voi olla toimijoita esimerkiksi järjestöistä, seurakunnista, kuntien varhaiskasvatuksesta, sivistyspalveluista tai hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystalouksista. Mahdollisia muita toimijoita ovat toisen asteen oppilaitokset, lasten kulttuuripalvelut, hankkeet ja nuorten palvelut. Mukana on myös vapaaehtoistoimintaa. (Hastrup ym. 2021, 7–8.) Iisalmen Perheentalolla vapaaehtoistoimintaa toteutetaan monessa muodossa. Vapaaehtoinen voi olla esimerkiksi mukana järjestämässä tapahtumia ja toimintoja sekä toimia doulanana, tukihenkilönä tai vertaisena. (Perheentalo 2021.) Koska kohtaamispaikkojen toiminta on asiakaslähtöistä, toimijat ja niiden järjestämä toiminta voivat vaihdella kohderyhmän tarpeen ja kysynnän mukaan.

2.2 Iisalmen Perheentalo-yhteistyö

Iisalmen Perheentalo Onni ja Ilonan kohtaamispaikka sijaitsee keskustassa, ja sitä hallinnoi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry (Perheentalo julkaisuaika tuntematon). Onni ja Ilona on erilaista toimintaa ja tukea tarjoava konkreettinen matalan kynnyksen paikka, jonne jokainen perhe on tervetullut. Iisalmen Perheentalo-yhteistyö on kolmen eri lastensuojelujärjestön yhteistyö, johon kuuluu Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry sekä Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry. Toiminta perustuu laaja-alaiseen verkostoituneeseen yhteistyöhön, joka on toiminut vuodesta 2004 asti. (Perheentalo 2021, 3, 63.)

Yhteistyökumppanit ovat erityisen tärkeitä Perheentalolle, koska ne luovat tiiviin yhteistyöverkoston lasten ja perheiden hyväksi. Esimerkiksi Ensi- ja turvakotiyhdistys tarjoaa Iisalmissa Perhetupa Vätkärässä erilaista arkea helpottavaa ja tukevaa toimintaa. Yökylätoiminta on yksi heidän tarjoamansa tukimuoto, jossa vanhempi voi viedä lapsensa yöksi turvalliseen ympäristöön, ja samalla vanhemmalle mahdollistuu hengähdystauko arjessa. (Perheentalo julkaisuaika tuntematon.)

Pelastakaa Lapset ry:n merkittävin pienten lasten perheiden tukimuoto, on tukihenkilötoiminta (Perheentalo 2021, 6). Yhteistyötä tehdään kolmannen sektorin toimijoiden lisäksi myös julkisen sektorin kanssa. Esimerkiksi vuonna 2023 Iisalmen kaupungin avoin varhaiskasvatus aloitti vuoden mittaisen kokeilun osana Onni ja Ilonan kohtaamispaikkatoimintaa. (Perheentalo julkaisuaika tuntematon.) Tämän vuoksi emme pystyneet tekemään tarkkaa rajausta ainoastaan kolmannen sektorin tarjoamaan toimintaan, vaan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnot ovat myös sisällytetty toimintakalenteriin.

Perheentalolla on paljon erilaista, maksutonta toimintaa tarjolla. Ohjelmaan kuuluu avoimen leikki-toiminnan lisäksi ohjattuja vertaisryhmiä ja asiantuntijavierailuita. Vertaisryhmiin ei tarvitse ilmoittautua etukäteen, vaan mukaan voi osallistua silloin, kun itselle sopii. Vertaisryhmissä samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset kohtaavat ja tukevat toisiaan, sekä jakavat kokemuksia. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi vauvaryhmät sekä perheryhmä alle kouluikäisten lasten perheille. (Perheentalo julkaisuaika tuntematon.)

Yhteistyön toiminnan taustalla on lapsilähtöisyys ja perhekeskeisyys, ja sen tavoitteena on kehittää perheiden toimijuutta ja osallisuutta lisääviä toimintoja. Tarjolla on kynnyksettä avopalveluita, joilla pyritään ehkäisemään ongelmien kehittymistä. Keskeisenä keinona tähän on toimiva tiedonkulku palvelujärjestelmän toimijoiden välillä sekä toimintojen kehittäminen perheiden tarpeisiin vastavaksi. (Perheentalo 2021, 9, 63.)

Perheentaloja sijaitsee myös Kuopiossa, Joensuussa, Siilinjärvellä ja Varkaudessa. Perheentalot tekevät yhteistyötä keskenään. Periaate lapsi- ja perhekeskeisyydestä on samanlainen kaikissa Perheentaloissa ja perhekeskustoimintamallin kohtaamispaikoissa (Perheentalo 2021, 48). Toimeksiantajamme mukaan Iisalmessa käy perheitä myös lähikunnista, vaikka niissä olisikin oma kohtaamispaikkansa. On tärkeää, että he ottavat myös toisista kunnista tulevat perheet vastaan avoimesti ja niin, että perheille jää tervetullut olo. Aito kohtaaminen alkaa jo ovelta perheiden saavuttua tilaan, joka on ensimmäinen askel asiakkaiden tukemiseen. Perheentalojen keskeisimpänä tarkoituksena on tukea perheiden terveyttä ja hyvinvointia (Perheentalo julkaisuaika tuntematon).

3 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatustalain (540/2018, 2 §) mukaan varhaiskasvatuksella tarkoitetaan ”lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painotuu erityisesti pedagogiikka”. Varhaiskasvatuksella on tärkeä tehtävä lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja elinikäisen oppimisen edistämiseksi. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä muun muassa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden periaatteiden mukaisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9–16.) Osallisuuden edistäminen on varhaiskasvatuksessa avainasemassa lasten hyvinvoinnin näkökulmasta (Correia ym. 2020, 1).

Pedagogiikkaa voidaan pitää varhaiskasvatuksen kivijalkana, joka näkyy kaikessa toiminnassa, suunnittelussa ja vuorovaikutuksessa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 7). Pedagogiikalla tarkoitetaan ammattihenkilöiden toteuttamaa teoreettiseen tietoon perustuvaa toimintaa lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Kaikki toiminta varhaiskasvatuksessa perustuu pedagogiikkaan. (Kangas ym. 2021, 12; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 24.)

Varhaiskasvatus on yksi kriittisimmistä vaiheista lapsen elämässä, koska varhaiskasvatuskäisenä lapsi oppii ja kehittyy paljon. Lapset, jotka eivät ole oppivelvollisuusikäisiä, voivat saada varhaiskasvatusta (varhaiskasvatustalain, 1 §). Varhaiskasvatus on vapaaehtoista ja siihen osallistumisesta päättää lapsen huoltaja (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 16). Varhaiskasvatuksessa toimiva kasvatusyhteistyö vanhempien ja työntekijöiden välillä on tärkeässä roolissa lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Rantalan & Uotisen (2019, 130) mukaan lapsen hyvinvointi on keskeisintä ammattilaisten ja vanhempien välisessä kasvatuskumppanuudessa.

Varhaiskasvatus ei tue pelkästään lapsen kasvua ja kehitystä, vaan antaa myös vanhemmille apua ja tukea lapsen eri kehitysvaiheissa. Varhaiskasvatuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista ja tehtävistä on tukea vanhempia ja huoltajia kasvatustyössä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 16; Varhaiskasvatustalain 3 §). Kun opettajat ja muut ammattilaiset työskentelevät aktiivisesti yhteistyössä vanhempien kanssa, voivat he olla paremmin perheen tukena ja auttaa vanhempia heidän huolissaan (Marottz & Kupzyk 2018, 70). Varhaiskasvattaja voi jo pelkästään kuuntelemalla edesauttaa vanhempien hyvinvointia ja jaksamista (Rantala & Uotinen 2019, 130).

Työntekijöillä tulee olla tietoa laajasti palveluverkostosta, sillä heidän tehtävänä on myös ohjata huoltajia sopivien palveluiden piiriin. Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä monipuolisesti eri tahojen kanssa. Varhaiskasvatustalain (540/2018, 6 §) velvoittaa kuntaa järjestämään varhaiskasvatusta perheen tarpeen mukaisesti joko omassa kunnassa, tai hankkia palvelu toiselta palveluntuottajalta. Lain velvoittaa myös varhaiskasvatusta järjestäessään toimimaan monialaisessa yhteistyössä muiden lasten hyvinvointia edistävien toimijoiden kanssa, kuten neuvolan. (Varhaiskasvatustalain 7 §). Varhaiskasvatus on myös yksi merkittävä toimija perhekeskustoimintamallin palveluverkostossa (kuva 1). Varhaiskasvatus tukee kunnissa lasten ja perheiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti.

Varhaiskasvatuksessa tehdään myös yhteistyötä erilaisten järjestöjen sekä seurakuntien kanssa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 38). Seurakunnista voidaan esimerkiksi tulla päiväkottiin pitämään erilaisia toimintatuokioita, ja päiväkodit osallistuvat myös eri juhlapäivien kirkkoihin. Työntekijöiden tulee kuitenkin huomioida esimerkiksi perheen uskonnollinen vakaumus ja ohjeet lapsen osallistumisesta erilaisiin tapahtumiin. Kankaan ym. (2021, 25.) mukaan parhaimmillaan onnistunut yhteistyö varhaiskasvatuksen, perheen ja muiden toimijoiden kesken antaa huoltajille luotamusta siihen, että tukea on aina saatavilla. Huoltajan ei tarvitse jäädä yksin ja ilman tukea vaikeassakaan elämäntilanteessa. Eri toimijoiden välillä onnistunut ja toimiva verkosto takaa lapsille ja lapsiperheille luotettavan ja monipuolisen tukiverkostokokonaisuuden.

3.1 Vanhemmuuden tuki

Perhekeskustoimintamallin mukaisesti perhekeskusten yksi olennainen tehtävä on vanhemmuuden ja vanhempien parisuhteen tukeminen (Halme ym. 2012, 15; Pelkonen 2019, 107). Vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen on erittäin tärkeää, ja lähes kaikki vanhemmat tarvitsevat tukea vanhemmuuteen jossain vaiheessa. Erilaiset vanhemmuuden haasteet, ylisukupolvisuus ja muuttuva yhteiskunta luovat monelle vanhemmalle paineita hyvään vanhemmuuteen liittyen. LAPE-kyselyn mukaan monet vanhemmat odottavat saavansa pitkäjänteistä tukea vanhemmuuteen, joka jatkuisi lapsen vauva-ajasta täysi-ikäisyyteen asti (Pelkonen 2019, 106).

Usein pienten lasten vanhemmat ovat epävarmoja vanhemmuudesta ja lapsen tarpeista. He tarvitsevat aikaa vanhemmuuteen sopeutumisessa ja tuen tarve kasvaa suuria elämänmuutoksia kohdattaessa. Uudessa tilanteessa vanhemmat kaipaavat apua ja tukea lähipiiristä ja muilta vanhemmilta. (Bektas ym. 2021, 2.) Vanhemmat kokevat ison elämänmuutoksen lapsen syntymän jälkeen ja tarvitsevat tukea niin omilta sosiaalisilta verkostoilta, kuin yhteiskunnaltakin. Vanhemmalla ei kuitenkaan välttämättä ole lähipiirissään ketään, jolta saisi riittävästi apua ja tukea lapsen syntymän jälkeen. Tällöin yhteiskunnan ja palveluverkoston tuki korostuu.

Vanhemmuuden tukeminen voi olla neuvoja ja ohjausta, mutta myös konkreettista kotiin annettavaa tukea. Pelkonen (2019, 108), Mäkelän & Kalmarin (julkaisuaika tuntematon, 4) mukaan hyvinvoinnaan vanhemmuuteen tarvitaan kokemuksellisia, tiedollisia ja emotionaalisia valmiuksia sekä erilaisia tukimuotoja. Ajattelemmekin, että näitä tukimuotoja voisivat olla esimerkiksi Perheentalolla tai neuvolassa annettu ohjaus ja neuvonta tai vertaistukiryhmät. Terveystieteissä (1326/2010, 15 §) mainitaan, kuinka neuvolapalveluihin sisältyy vanhemmuuden ja perheen hyvinvoinnin tukeminen. Näin ollen työntekijöiden tulee huolehtia myös vanhempien kokonaisvaltaisesta tukemisesta lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvän ohjauksen lisäksi.

Pelkonen (2019, 106–108) kertoo artikkelissaan, kuinka vanhemmuuden tukeen kuuluu antaa tietoa lapsen kasvusta, kehityksestä ja kasvatuskäytännöistä sekä vahvistaa myös vanhemmuustaitoja, kuten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. Ajattelemmekin, että etenkin ensimmäisen lapsen saaneille vanhemmille tuki on merkittävää, sillä he ovat täysin uudessa elämäntilanteessa ja vasta kasvamassa vanhemmuuteen. Kukaan ei ole heti valmis vanhemmuuteen. Vanhemmuus tuo mukanaan odottamattomia asioita (Marottz & Kupzyk 2018, 93). Kaikkein ei voi, eikä tarvitse valmistautua etukäteen.

Gadsdenin, Fordin & Breinerin (2016, 1) mukaan vanhempien vaikutus lapsen elämään, etenkin varhaislapsuudessa, on merkittävää. Lapset luottavat siihen, että kasvattajat huolehtivat heistä. Vanhempien tärkeimpiä tehtäviä on huolehtia lastensa terveydestä ja hyvinvoinnista. Vanhemmat auttavat lapsiaan oppimaan monipuolisesti varhaisten elinvuosien aikana. Pulkkinen (2022, 140), Marottz & Kupzyk (2018, 93) sekä Gadsden ym. (2016, 1) mainitsevat kuinka kokemus vanhemmuudesta vaikuttaa myös itse vanhempiin, ja monipuoliset tunteet ilosta vihaan ovat osa vanhemmuutta.

Varhaiskasvatuksen yksi olennaisista tehtävistä on tukea vanhemmuutta ja vanhempia lasten kasvatuksessa. Vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioidaan vanhemmuuteen liittyvät kysymykset ja vanhempien tarpeet (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 37). Mikäli varhaiskasvatuksessa ei kyetä vastaamaan vanhempien tarpeisiin tai varhaiskasvatuksesta saatava tuki ei ole riittävää, on työntekijöillä velvollisuus ohjata vanhemmat oikeanlaisen tuen piiriin. Siksi työntekijöiden onkin tärkeää tietää minkälaista palvelua mikäkin taho tarjoaa. Varhaiskasvatuksesta voidaan ohjata perheitä esimerkiksi perheneuvolaan tai kolmannen sektorin palveluihin.

Moni taho tarjoaa vanhemmille vertaistukea ja muita ryhmiä vanhemmuuden tueksi. Vertaistuen tärkeydestä vanhemmuuden tukemisessa kerrotaan myös Bektaksen ym. (2021) artikkelissa, joka liittyy muiden lasten ja vanhempien tapaamisiin. Artikkelissa käsitellään Hollannissa tehtyä tutkimusta, jossa muiden lasten ja vanhempien tapaamisilla on todettu olevan hyviä vaikutuksia esimerkiksi vanhemmuuden näkökulmasta. Tutkimuksen tuloksista selviää, että esimerkiksi äidit kokevat tapaamisissa tärkeäksi jakaa kokemuksia ja näkemyksiä vanhempana olemisesta. Äitien mielestä on helpottavaa kuulla, että myös muilla äideillä on samanlaisia haasteita ja huolia. (Bektas ym. 2021, 6.)

Lapsen hyvinvoinnin vahvistamiseksi on tärkeää tukea vanhemmuutta kokonaisvaltaisesti ja kiinnittää huomiota myös vanhempien parisuhteeseen, sillä se on sidoksissa lapsen hyvinvointiin (Mäkelä ym. 2016, 5). Ammattilaisten onkin tärkeää kuunnella ja kysyä rohkeasti vanhemmilta myös heidän keskinäiseen suhteeseensa liittyvistä asioista sekä antaa tukea vaikeissa tilanteissa. Vanhemmat kaipeavat yhä enemmän tukea ja neuvoja parisuhteiden ongelmatilanteisiin (Heiskanen ym. 2019, 30). Joillekin vanhemmille voi olla haastavaa myöntää tuen tarve, tai he eivät välttämättä halua heti ottaa apua vastaan.

Vaikka asiakkaalla olisikin aiempaa kokemusta ja osaamista vanhemmuudesta, voi tuelle silti olla tarvetta. On tarpeellista ottaa kaikkien vanhempien tarpeet huomioon erilaisten palveluiden toteuttamisessa ja suunnittelussa. (Gadsden ym. 2016, 8–10.) Vanhemmat ovat lastensa tärkeimpiä opettajia, mutta myös muilla ammattilaisilla ja yhteiskunnalla on tärkeä rooli lasten ja perheen tukemisessa (Gadsden ym. 2016, 15; Marottz & Kupzyk 2018, 69–70). Laadukkaasta vanhemmuudesta on kokonaisvaltaista hyötyä perheille ja yhteiskunnalle (Gadsden ym. 2016, 15). Lapsuuden kokemukset kulkeutuvat ihmisen mukana koko loppuelämän ajan. Tämän myötä onkin tärkeää tarjota lapsille turvallinen lapsuus ja tukea vanhempia myös lapsen jokaisessa elämän vaiheissa.

Moni laki antaa perustaa vanhemmuuden tukemiselle. Esimerkiksi sosiaalihuoltolaki (1301/2014, 10 §) velvoittaa lapsille ja perheille tarkoitettuja palveluja annettaessa ja kehitettäessä huolehtimaan siitä, että palveluiden avulla tuetaan vanhempia lasten kasvatuksessa. Vuonna 1989 hyväksytyssä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa mainitaan, kuinka vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvusta ja kehityksestä. Valtion on kuitenkin tuettava vanhempia kasvatustyössä. (Unicef 2023.) Lait ohjaavat ja velvoittavat sekä ammattilaisia että palvelujen järjestäjiä vanhemmuuden tukemiseen.

3.2 Lapsiperheiden varhainen tuki

Varhainen tuki on toimintaa, jota tarjotaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ehkäisemään ja parantamaan lasten ja perheiden tilannetta huolen tai ongelman havaitsemisen jälkeen. Varhaisella tuella pyritään välttämään ongelmien syventymistä ja pitkittymistä erilaisten tukitoimien avulla. (Kähkönen 2015, 6; Laitinen ym. julkaisuaika tuntematon, 2.) Mäki-Valkaman (2016, 6) mukaan ajoissa tarjottu tuki estää ongelmien syntymistä ja pahenemista niin lapsella kuin koko perheellä. Tuen tarpeen ei tarvitse olla suuri, vaan tarve voi liittyä tavanomaisiin elämänmuutoksiin ja tilanteisiin, joihin perhe kokee tarvitsevansa apua (Taskula-Lammi, Vuorenmaa, Aunola & Sorkkila 2020, 1).

Kyllin varhain annetulla tuella on suuri merkitys parisuhteen ja vanhempien voimavarojen vahvistamisessa ja siten ne parantavat myös lapsen ja koko perheen hyvinvointia ja terveyttä (Mäkelä ym. 2016, 5; Heiskanen ym. 2019, 33). Kun huomataan, että omat voimavarat lasten kanssa eivät riitä tukiverkoston tuesta huolimatta, olisi tärkeää ottaa yhteyttä lähipiiriin ulkopuolisiin tahoihin ja kysyä neuvoja sieltä. Sinkkonen & Korhonen kehottavat (2015, 269) hakemaan apua ja neuvoja lapsen haasteisiin jo varhaisessa vaiheessa lähipiiriltä, sekä yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta.

Varhainen tuki on monien palveluiden keskeinen tehtävä, mutta avun saanti on voinut viivästyä monesta syystä (Petrelius & Eriksson 2018, 4). Avun viivästyminen pitkittää tuen saantia, ja myöhemmin tuen tarve voi olla suurempi. Tuen saannin viivästyessä vanhemmat voivat olla haluttomampia ottamaan apua vastaan, ja lapsen tuen tarve voi olla yhä suurempi. Siksi onkin tärkeää tunnistaa tuen tarve mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja reagoida siihen mahdollisimman nopeasti tarjoamalla muun muassa erilaisia tukimuotoja. Toimintakalenterilla haluammekin auttaa työntekijöitä siinä, että heidän olisi helpompi ohjata perheitä erilaisten varhaisen tuen toimintojen äärelle tuen tarpeen esille tulemisen myötä.

Työntekijöiden tulee rohkeasti ottaa asiat puheeksi. Mikäli tuen tarvetta ei huomioida ajoissa tai sitä ei oteta puheeksi, eivät perheet saa myöskään oikea-aikaista tukea. Tunnistamalla varhain haasteet ja kehittämistarpeet vanhemmuudessa ja vanhempien välisessä suhteessa, edesautetaan sekä lapsen että koko perheen hyvinvointia. Tällöin perheelle voidaan tarjota kokonaisvaltaista tukea jo varhaisessa vaiheessa. (Sorsa, Hopia, Heino-Tolonen & Raitakari 2022, 84, 95.) Kangas ym. (2021, 134) mainitsevat kuitenkin, kuinka perheet voivat ensin torjua tuen peläten sen leimaavan lapsen, tai he voivat ajatella tuen vaikuttavan negatiivisesti lapsen tulevaisuuteen.

Sorsan ym. (2022, 96–98) mukaan on huomattu, että työntekijät kokevat helpommaksi ottaa puheeksi lapsen haasteet, kuin vanhemmuuteen liittyvät asiat. Joskus vanhemmilla ja lapsilla voi olla vaikeuksia rakentaa luotettavaa suhdetta työntekijään, joka vaikeuttaa tuen arvioimista ja sen saantia. Pohdimme kuinka luottamuksen puute voi johtua esimerkiksi aiemmasta toimimattomasta tai haastavasta yhteistyöstä työntekijän ja perheen välillä. Tällöin työntekijän tuleekin rakentaa aktiivisesti luottamussuhdetta perheen välille, ettei tuen saanti viivästy, eikä perhe jää tuen ulkopuolelle (Sorsa ym. 2022, 96–98).

Varhaista tukea tarjoavat monet eri tahot, kuten esimerkiksi varhaiskasvatus, koulut, seurakunnat ja erilaiset järjestöt. Myös perhekeskusmallin mukaiseen palvelukokonaisuuteen kuuluu varhaisen tuen ja hoidon palveluita, koska perhekeskuksien tehtävänä on varmistaa ajoissa annettu tuki ja apu (Hastrup ym. 2021, 6–10). Olemme koonneet toimintakalenteriimme useita varhaisen tuen toimintoja, joiden myötä voidaan tukea vanhemmuutta tai auttaa vanhempia saamaan varhaista tukea ajoissa perheessä koettuihin haasteisiin.

Lapsen tuen tarvetta voidaan arvioida havainnoimalla sekä erilaisten menetelmien avulla, jotka auttavat ongelman tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksessa lasta ja hänen toimintaansa havainnoidessa voidaan huomata jokin asia, joka on tärkeää nostaa esille työtiimissä ja vanhempien kanssa. Tällainen asia voi olla esimerkiksi ikätasosta poikkeava käytös tai puute hienomotorisissa taidoissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 38, 60) mukaan olennaista tuen tarpeen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa on tiivis yhteistyö huoltajien ja työntekijöiden välillä.

Yhteistyö ja luottamus vanhempien ja työntekijöiden välillä on myös perusta sille, että löydetään sovitavat keinot lapsen tuen tarjoamiselle. Huoltajien ja työntekijöiden aktiivinen yhteistyö on olennaista kaikissa varhaista tukea tarjoavissa palveluissa. Toimivalla yhteistyöllä mahdollistetaan hyvän asiakassuhteen syntyminen, ja näin pystytään parhaiten tarjoamaan perheelle kokonaisvaltaista tukea. Kuitenkin ennen asiakkuuden alkamista tuen tarve tulee kartoittaa ja pohtia, mitkä palvelut olisivat asiakkaalle sopivia. Erityisesti sosionomin ammatilliseen osaamisalueeseen kuuluu ihmisten elämäntilanteiden kartoittaminen ja tuen tarpeiden tunnistaminen, jonka avulla asiakasta voidaan ohjata hänelle sopivien palveluiden ääreen. (Sayed & Helminen 2017, 60.)

4 LAPSIPERHEIDEN PALVELUOHJAUS

Palveluohjaus on toimintatapa, jonka avulla asiakasta ohjataan hänen tarvitsemiensa palvelujen ääreen eri sektoreiden välillä (Mönkkönen 2018, 145). Kyseessä on asiakastyö, jonka tavoitteena on vahvistaa asiakkaan hyvää arkea sekä elämänhallintaa. Työskentely muodostuu asiakkaan omien tavoitteiden sekä toiveiden mukaan. Palveluohjauksen tarkoituksena ei ole muuttaa asiakasta, vaan vaikuttaa hänen elämässään vaikuttaviin erilaisiin osa-alueisiin. Palveluohjauksella pystytään selkeyttämään asiakkaan palvelupolkua ja samalla vähentämään eri ammattilaisten päällekkäistä työtä. (Suomen palveluohjausyhdistys SPO ry julkaisuaika tuntematon.)

Palveluohjaus on kehitetty palvelujen yhteensovittamiseksi (Ristolainen, Roivas, Mustonen & Hujala 2020, 247). Työntekijä informoi ammattitaitonsa avulla asiakkaita saatavilla olevista apu- ja tukitoimista, mikä mahdollistaa asiakkaalle päätöksen tekemisen hänelle sopivista palveluista (Zanbar 2018, 97). Palveluohjauksen sisältö riippuu asiakasryhmästä ja asiakkaan tilanteesta (Suomen palveluohjausyhdistys SPO ry julkaisuaika tuntematon). Tärkeää on ottaa huomioon asiakkaan koko verkosto, eli ammattilaisten lisäksi myös asiakkaan perhe ja ystävät sekä muut asiakkaan elämään vaikuttavat henkilöt (Mönkkönen 2018, 145).

Jokaisella asiakkaalla on yksilölliset tuen tarpeet ja usein tuen tarve on monialainen. Lapsiperheet käyvät läpi erilaisia elämänvaiheita, jolloin monipuoliselle tuelle ja neuvonnalle on tarve (Mäki-Valkama 2016, 7). Jotta asiakkaan haasteisiin pystytään vastaamaan kokonaisvaltaisesti, tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ammattilaisten välillä. Moniammatillista verkostoyhteistyötä tarvitaan silloin, kun yksittäisen ammattilaisen antama apu ja tuki ei ole riittävää (Laitila ym. 2020, 4). Palveluohjaus voi olla intensiivistä ja suunnitelmallista prosessityöskentelyä, jossa palveluohjaaja auttaa asiakasta pääsemään tavoitteisiinsa esimerkiksi mahdollistamalla hänelle erilaisia tukimuotoja. Toisaalta palveluohjaus voi myös olla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen muun työn ohessa toteuttamaa neuvontaa. (Ristolainen ym. 2020, 247.)

Tässä yhteydessä puhumme nimenomaan sellaisesta palveluohjauksesta, jota Perheentalon ammattilaiset toteuttavat muun työn rinnalla. Ristolaisen ym. (2020, 249) mukaan palveluohjaaja vastaa palveluiden jatkuvuuden turvaamisesta sekä siitä, että asiakas saa tarvitsemiinsa palveluita. Perheentalon henkilökunta tarjoaa perheille neuvoa ja apua (Perheentalo julkaisuaika tuntematon). Sähköisen toimintakalenterin avulla neuvonta ja ohjaaminen toimintoihin sujuu helpommin, ja myös eri palveluntarjoajat saavat näkyvyyttä.

Työntekijöiden on hyvä olla tietoisia siitä, millainen palveluverkosto perhekeskuksilla on, jotta perheille voidaan tarjota oikeanlaista tukea. Alla (kuva 1) on kuvattu perhekeskuksen palveluverkosta, joka auttaa havainnollistamaan millaisista palveluntarjoajista se koostuu. Malli on sisällytetty STEA:n rahoittamaan järjestöjen perhekeskustoiminnan kehittämis- ja koordinaatiohankkeeseen (Lastensuojelun keskusliitto julkaisuaika tuntematon). Eri toimijoista koostuu verkosto, joka on osa perhekeskuksen palveluverkosta (Kekkonen julkaisuaika tuntematon).

KUVA 1. Perhekeskustoimintamalli (Perhekeskuksen palveluverkosto julkaisuaika tuntematon)

Kuva 1 kertoo siitä, että perhekeskuksilla on hyvin laaja palveluverkosto ja tukea on saatavilla kaikilla sektoreilla. Ajattelemme, että palveluohjauksen näkökulmasta palvelujärjestelmän tunteminen on hyvin tärkeää, kun perheille etsitään oikeanlaista apua. Palveluohjaajan ei kuitenkaan tarvitse muistaa kaikkia palveluita ja toimintoja itse, vaan hän voi hyödyntää työssään esimerkiksi kuvassa 1 näkyvää palveluverkosta. Toivomme, että myös toimintakalenteriamme voidaan käyttää apuna toimintoihin ohjaamisessa.

On hyvä perehtyä tarkemmin perheiden kanssa toteutettavaan palveluohjaukseen, koska kehittämissyömme kohderyhmänä ovat lapsiperheet. Perheiden palveluohjaus voi olla palveluneuvontaa, jonka lähtökohtana on erilaisista palveluista tiedottaminen ja asiakkaiden kysymyksiin vastaaminen (Kero & Kosunen 2022, 160). Palveluneuvonta liittyy keskeisesti tähän kehittämissyöhön, koska toimintakalenterin avulla tiedotetaan tarjolla olevista toiminnoista.

Palveluneuvonta on matalan kynnyksen toimintaa, ja on sen myötä olennainen näkökulma kehittämistyöhömme ja palveluohjaukseen. Palveluneuvontaa tehdään palveluohjauksellisella työotteella, jossa keskiössä on asiakkaan aito kuunteleminen (Kero & Kosunen 2022, 161). Esimerkiksi Autismiliiton neuvontapalvelu tarjoaa valtakunnallisesti asiakaslähtöistä ja tiedottavaa neuvontaa (Kero & Kosunen 2022, 161; Autismiliitto 2022). Myös sosiaalisen median alustoilla voidaan toteuttaa palveluneuvontaa erilaisissa avoimissa ja suljetuissa vertaisryhmissä. Näiden vertaisryhmien tavoitteena on auttaa perheitä löytämään heille kuuluvia palveluja sekä hakemaan etuuksia. (Kero & Kosunen 2022, 161.)

Perheiden palveluohjauksessa on tärkeää esimerkiksi sen oikea-aikaisuus, vuorovaikutus, tiedonsaanti sekä yhdessä tekeminen (Kero & Kosunen 2022, 164; Kosunen 2019). Koska perheiden palveluohjauksen tärkeimpinä tavoitteina ovat arjessa selviytyminen ja hyvinvoinnin tukeminen, vaaditaan työskentelyltä suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Mikä tärkeintä, työtä tehdään yhdessä perheen kanssa. Kun vanhempien voimavarat ovat vähissä, on erityisen tärkeää, että palveluohjaaja on vanhempien tukena ja auttaa esimerkiksi löytämään sopivia palveluja monimutkaisessa palvelujärjestelmässä. (Kero & Kosunen 2022, 165; Kosunen 2019, 25.)

Perheiden palveluohjauksessa on tärkeää ottaa huomioon myös eettiset periaatteet. Eettisyys tässä kontekstissa on esimerkiksi perheiden taloudellisten tilanteiden huomioimista. Palveluohjaajalta olisi esimerkiksi epäeettistä tarjota perheille palveluja, joihin heillä ei ole varaa. Ristiriitaista onkin se, että moni perhe ei saa tarvitsemiaan palveluja taloudellisen tilanteensa takia. Esimerkiksi lastenhoitopalvelut voivat olla perheille liian kalliita. (Kero & Kosunen 2022, 165.)

4.1 Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyys on merkittävä osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä niissä toteutuvaa onnistunutta yhteistyötä. Asiakaslähtöisyyden toteutumisesta on hyötyä niin asiakkaalle kuin ammattilaisellekin. Asiakas voi kenties olla myönteisempi hoitoa kohtaan, kun palveluja toteutetaan hänen tarpeidensa ja toiveidensa mukaan. Asiakaslähtöinen toiminta kaventaa terveyseroja ja lisää asiakkaiden tyytyväisyyttä hoitoon ja sen tuloksiin (Robinson, Callister, Berry & Dearing 2008; Saha, Beach & Cooper 2008, Falicovin, Nakashan & Alegrian 2021, 671 mukaan).

Kokon (2018, 123) mukaan asiakaslähtöisyys on palvelujen organisoimista asiakkaan tarpeiden pohjalta. Tavoiteltavia asiakaslähtöisyyden tasoja on kolme: organisaatioiden toiminta, yhteistyösuhde ammattilaisen ja asiakkaan välillä sekä ammattilaisen oma toiminta. Asiakaslähtöisyys on tasarvoista vaikuttamista, yhteistyötä ja asiakkaan aktiivista toimimista itseään koskevassa päätöksenteossa. (Laitila ym. 2020, 6.) Asiakas on subjekti, jolla on oikeus vaikuttaa ja päättää itseään koskevista asioista. Asiakas on aina oman tilanteensa asiantuntija.

Voidaan siis ajatella, että ihminen osallistuu, kun hän vaikuttaa omiin asioihinsa. Osallistuminen voi kuitenkin olla vain mukana olemista, mutta muut tekevät päätökset (Kivinen ym. 2020, 269). Osallistuminen itsessään ei siis välttämättä tarkoita osallisuutta, mutta osallistumalla ihmisellä on mahdollisuus kokea olevansa osallinen (Kivinen ym. 2020, 269; Leemann & Hämäläinen 2015). Halusimme kehittämistyömme toteutuksessa tarjota perheille mahdollisuuden kokea osallisuutta ja välittää heille tunteen siitä, että heidän mielipiteensä ovat tärkeitä ja että työstä halutaan tehdä perheitä mahdollisimman hyvin palveleva.

Osallisuuteen liittyy erilaisia ulottuvuusmalleja, joista yksi on tieto-osallisuus. Sillä tarkoitetaan helposti saatavilla olevaa tietoa ja sitä, että tieto on myös helposti ymmärrettävää. (Kivinen ym. 2020, 272.) Näin ollen tieto-osallisuus voidaan liittää myös saavutettavuuden käsitteeseen, jossa keskeistä on tiedon saatavuus. Erilaiset asiakaskyselyt kuuluvat myös tieto-osallisuuteen (Kivinen ym. 2020, 272). Loppuvaiheessa tekemämme palautteenkeruu perheiltä on asiakkaan mielipiteen kuuntelemista ja vaikuttamismahdollisuuksien tarjoamista. Voidaan siis ajatella, että perheiden mukaan ottaminen työskentelyyn on sekä asiakaslähtöisyyttä että osallisuutta edistävä tekijä.

Asiakaslähtöisyys ei rajoitu vain asiakkaana olevaan yksilöön. Laitilan ym. (2020, 6) mukaan asiakkaan lisäksi hänen omaistensa osallistuminen pitää ottaa huomioon. Omaisten rooli korostuu mielestämme varsinkin silloin, kun asiakas itse ei ole täysin kykenevä päättämään häneen liittyvistä asioista. Esimerkiksi lapsen kohdalla huoltaja on vastuussa lapsensa asioista. On tärkeää toimia lapsen edun mukaisesti ja hyvinvointia edistävästi, vaikkei lapsi itse välttämättä pysty pitämään huolta eduistaan ja oikeuksistaan.

Jotta lapsi- ja perhelähtöisyys voisivat toteutua, tarvitaan molemminpuolista luottamusta. Mielestämme ammattilaisen tulisi korostaa perheen voimavarojen merkitystä ja heidän kuulemisensa tärkeyttä. On merkittävää kuulla, miten perhe itse näkee tilanteensa. Tämä mahdollistaa molempien vanhempien luottamuksen ammattilaisia kohtaan, mutta myös ammattilaisten kyvyn tukea perhettä joko suoraan tai ohjaamalla heidät toisiin palveluihin. (Bulling & Berg 2018, 727.)

Asiakaslähtöisyyteen pyrkiessä eri ammattilaisten välinen yhteistyö on keskiössä (Kokko 2018, 124). Asiakas pystytään huomioimaan kokonaisvaltaisemmin moniammatillisen yhteistyön ansiosta, jolloin myös asiakaslähtöisyys toteutuu paremmin (Laitila ym. 2020, 6). Perhekeskustoimintamalli on rakennettu palvelemaan perhekeskuksien asiakkaita. Palveluntarjoajien välisellä yhteistyöllä pyritään vastaamaan asiakkaan tuen tarpeisiin monialaisesti ja tukemaan kokonaisvaltaisesti hänen hyvinvointiaan. Jotta toimintamalli olisi lapsia, nuoria ja perheitä sekä heidän tuen tarpeitaan palveleva, esimerkiksi tuen ja hoidon tarpeen arviointi tulisi olla monialaista. Työskentelyn ja toimintamallien tulisi olla yhteistoiminnallista ja toimijoiden tulisi tuntea toistensa työkentät. (Pelkonen ym. 2020, 31.)

Kehittämistyömme taustalla on toimeksiantajan ja asiakkaiden esiin tuoma tarve toimintojen koonnista yhteen paikkaan. Perheentalon vuoden 2021 toimintakertomuksen mukaan vanhemmat kokevat haasteelliseksi löytää tarjolla olevat palvelut ja toiminnot, koska tieto on hajanaista. Vastaajat esittivät toiveita lapsiperheiden palveluiden ja toimintojen sähköisestä koonnista yhteen paikkaan. Myös selkeys, helppokäyttöisyys ja riittävä tiedotus nousi toivottuina ja merkittävinä pidettäviin asioihin. (Perheentalo 2021, 54.)

Toimintakalenteri on tehty Perheentalon oman viikko-ohjelman pohjalta. Viikko-ohjelma on tehty asiakkaita palvelevaksi esimerkiksi värityksen ja kuvituksen avulla. Olemme käyttäneet työssämme samoja viikonpäivien värejä ja Papunetin kuvia, kuin Perheentalon viikko-ohjelmassa on käytetty. Papunetin kuvat ovat kehitetty asiakaslähtöisesti vuorovaikutuksen ja kommunikaation avuksi (Papunet julkaisuaika tuntematon). Tuotoksen näyttäytyminen selkeänä asiakkaille on ollut tärkeimpiä tavoitteitamme prosessin alusta asti.

4.2 Saavutettavuus

Tavoitteenamme on lisätä kehittämistyömme avulla lapsiperheiden palvelujen saavutettavuutta. Sillä tarkoitetaan yhdenvertaisuuden edistämistä (Perälä ym. 2014, 228). Haluamme, että perheillä olisi samanlainen mahdollisuus saada tietoa lapsiperheille suunnatuista toiminnoista. Saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin ja niitä tarjotaan oikea-aikaisesti eli silloin, kun niitä eniten tarvitaan. Saavutettavuuteen kuuluu myös tietoisuus esimerkiksi palvelujen sijainnista. (Perälä ym. 2014, 228.) Palveluiden näyttäytyminen monimutkaisina ja hankalasti saavutettavina voi kenties nostaa kynnystä hakeutua niiden pariin. Tämä taas voi johtaa siihen, ettei tuen tarpeeseen pystytä vastaamaan.

Suomalaisen sosiaali- ja terveyspolitiikan yksi kulmakivistä on se, että kaikilla perheillä olisi yhdenvertaiset edellytykset saada laadukkaita palveluja riippumatta heidän sosioekonomisesta asemastaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Lapsiperhekysely 2012 -kyselystä voidaan kuitenkin havaita, että sosioekonomisella asemalla on vaikutusta palvelujen saatavuuteen ja palveluista saatavan tuen riittävyteen. (Perälä ym. 2014, 234.) Kivinen, Vanjusov & Vornanen (2020, 268) esittävät tärkeän näkökulman siitä, että palvelujen saatavuus riippuu myös esimerkiksi asuinpaikasta.

Yksinhuoltajavanhemmat sekä vanhemmat, joilla on taloudellisia haasteita, kokevat palvelujen saatavuuden hankalaksi. Nämä vanhemmat kokevat myös, että palveluista saadussa tuessa on puutteita. (Perälä ym. 2014, 234.) Yhdenvertaisuuden lisäksi saavutettavuudessa on kyse myös asiakasturvallisuuden näkökulmasta. Sosiaalihuollon palveluissa laadukkaan ja oikea-aikaisen avun tarjoamisella tarkoitetaan myös asiakasturvallisuutta. (Lähtinen, Pehkonen & Pohjola 2022, 350.)

Lapsiperheiden palvelujen saavutettavuuteen ei ole kiinnitetty huomiota ainoastaan Suomessa. Norjalaisen Bullingin (2017) tutkimuksen mukaan Norjan Perheentalot tarjoavat perheille monialaisia palveluita, kuten esimerkiksi lasten terveydenhuoltopalveluita, ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä ja jopa avoimen päiväkodin. Norjalaisessa mallissa kaikki lapsiperheiden palvelut järjestetään siis konkreettisesti saman katon alla, ja tällä keinolla palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta on parannettu. Kun sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään kaikki samassa rakennuksessa, voidaan apua tarjota monipuolisesti kaikille perheenjäsenille, eikä palvelujärjestelmä ole niin hajanainen. (Bulling 2017.)

Tutkimuksen tulosten mukaan monien toimintojen yhdistäminen saman katon alle lisää kustannustehokkuutta, erityisesti maaseudulla. Myös sähköiset palvelut nähdään joustavana palveluntuotantomallina. (Lehtonen, Muilu & Vihinen 2019, 258.) Yhä useammalla ihmisellä on käytössään tietotekniikkaa ja internet, jolloin sähköiset alustat ovat monille nähtävissä ja saatavilla. Tämän vuoksi koemme sähköisen toimintakalenterin hyödyllisenä palvelumuotona.

Tiedon ajantasaisuus on tärkeä osa suunnittelemaamme toimintakalenteria. Toiveenamme on, että sähköinen toimintakalenteri saavuttaa lapsiperheet ja tarjoaa tietoa ajan tasalla olevista palveluista paremmin, kuin ei-sähköinen kalenteri. Helposti saavutettavissa oleva tieto ja palvelut vaikuttavat siihen, että asiakas saa apua oikea-aikaisesti. Se tukee myös asiakkaan elämänhallintaa. (Hyppönen & Ilmarinen 2018, 280.) Saavutettavuuteen pyritään suunnittelemalla sähköinen palvelu sellaiseksi, että sitä voidaan tarvittaessa helposti päivittää, ja toisaalta myös sen ylläpito ja kehittäminen tulee olla vaivatonta (Direktiivi 2016/2012/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta).

Tietotekniikan kehittyminen on mahdollistanut sen, että yhä useammat palvelut on mahdollista sähköistää ja näin tuoda ne myös laajemmin näkyviksi. Tietotekniikan avulla pyritään kehittämään asiakaskeskeisyyttä, laatua ja turvallisuutta. Tavoitteena on edistää kansalaisten hyvinvointia. (Saranto, Kinnunen, Jylhä & Kivekäs 2020, 191.) Sähköisellä toimintakalenterilla pyrimme tukemaan perheiden hyvinvointia tuomalla heidän tietoonsa mahdollisia palveluntarjoajia ja toimintoja, joista he voisivat hyötyä. Mahdollisen tuen tarpeen tullessa, tieto tarjolla olevista palveluntarjoajista edistää hakeutumista palveluiden piiriin.

Kehittämistyössä pyrimme siihen, että toimintakalenteri hyödyttää mahdollisimman monia palveluiden käyttäjiä. Toimintakalenteria voidaan hyödyntää monipuolisesti esimerkiksi jakamalla sitä eri sosiaalisen median alustoilla. Keskeistä sähköisten palveluiden kehittämistyössä lienee, että tieto on kaikkia asianosaisia, kuten asiakkaita ja järjestäjiä palvelevaa. Sarannon ym. (2020, 204) mukaan sähköisten palveluiden käyttöönotto vaatii runsaasti resursseja ja aikaa. Ongelmana tuotoksemme käyttöönotossa voi siis olla resurssien puute ja näin ollen kalenterin päivittäminen ajantasaiseksi.

Täytyy kuitenkin muistaa myös se, että osa asiakkaista ei välttämättä käytä internetiä kovin aktiivisesti tai ei lainkaan. On myös vanhempia, joilla ei välttämättä ole riittävä osaamista internetin käyttöön, vaikka nykyään ihmisiltä odotetaan löytyvän digitoitua. Gadsdenin ym. (2016, 9) mukaan internetin kautta saatava tieto voi olla joillekin huoltajille vaikeammin saatavilla, kuin ei-sähköisesti saatava tieto. Nykyajan yhteiskunnassa palvelujen tarjoajat jakavat yhä enemmän tietoa ja palveluita internetissä, joka tarjoaa kansalaisille uudenlaisia tapoja käyttää niitä (Direktiivi 2016/2012/EU).

Sähköisten palvelujen käyttöön liittyy kuitenkin myös esteitä. Kuten edellä mainittu, on huomioitava, että kaikilla ei ole samanlaisia valmiuksia tietotekniikan käyttöön. Kyse voi olla myös siitä, etteivät kaikki halua käyttää sähköisiä palveluita. On tärkeää tunnistaa esteet verkkopalvelujen käytölle, jotta asiaan voidaan vaikuttaa (Hyppönen & Ilmarinen 2018, 280). Vaikka digiosaaminen onkin kasvanut, voi joillekin vanhemmille olla haastavaa saada ja löytää tietoa internetin välityksellä (Gadsden ym. 2016, 9). Siksi tiedon tulisikin mielestämme olla monipuolista ja monella tapaa saatavilla. Myös tekemästämme toimintakalenterista voisi olla mahdollista tulostaa myös paperinen versio, jota voidaan tarjota perheille sähköisen kalenterin lisäksi.

Saavutettavuutta voidaan tarkastella hyvin monesta eri näkökulmasta, ja moni niistä näkökulmista liittyykin vahvasti tähän kehittämistyöhön. Pyrimme saavutettavuuteen esimerkiksi tekemällä mahdollisimman selkeän ja helposti luettavan toimintakalenterin lapsiperheille. Kalenterin helposti luettavuutta on edistetty käyttämällä selkeää kieltä ja lisäämällä kuvia, jotka havainnollistavat toimintojen sisältöä. Hyödynnämme sähköisiä kanavia, koska niiden kautta tavoitetaan nykypäivänä ihmiset parhaiten. Lisäksi tuomme toimintakalenterissa esiin esimerkiksi sen, mitkä toiminnot on järjestetty fyysisesti esteettömässä ympäristössä, koska myös se on yksi saavutettavuuden näkökulma.

5 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Kehittämistyön tarkoituksena on tehdä sähköinen toimintakalenteri, johon tulee Iisalmen lapsiperheille suunnattuja matalan kynnyksen toimintoja. Rajaamme ne varhaisen tuen toimintoihin ja valitsemme mukaan vain avoimet toiminnot. Toimijat valitsemme sen perusteella, kuka tarjoaa lapsiperheiden varhaista tukea ja avointa toimintaa Iisalmessa. Tarkoitamme toimijoilla kehittämistyössäme tahoja, joiden järjestämää toimintaa kokosimme kalenteriimme. Nämä tahot ovat evankelisluterilainen seurakunta eli Iisalmen seurakunta, Ortodoksinen seurakunta, Helluntaiseurakunta, Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakoti-yhdistys ry sekä Iisalmen kaupungin avoin varhaiskasvatus.

Toimeksiantajan mukaan Perheentalolla käyneet perheet eivät ole olleet tietoisia kaikista Iisalmen alueen saatavilla olevista toiminnoista ja tapahtumista. Tavoitteena on siis tehdä toiminnoista näkyvämpiä sekä lisätä niiden saavutettavuutta. Yksi tavoite on myös helpottaa vanhempien aikataulusta toimintakalenterin avulla. Eri toimijoiden järjestämien toimintojen ajankohdat on helpompi hahmottaa, kun ne ovat selkeästi koottuna yhdessä paikassa. Perheentalo-yhteistyön tavoitteena on lapsiperheille tarkoitettujen palveluiden pirstaleisuuden ja päällekkäisyyksien vähentäminen (Perheentalo 2021). Toivomme toimintakalenterimme lisäävän myös muiden toimijoiden tietoisuutta saatavilla olevista lapsiperheiden toiminnoista.

6 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN

Jäsensimme kehittämistyön prosessia spiraalimallin avulla. Spiraalimallin mukaan kehittämistoiminta on jatkuva prosessi, jossa eri vaiheiden tehtävät muodostavat kehän. Eri vaiheet ikään kuin toistuvat aina uudelleen, ja uudet kehät täydentävät edellisiä. (Toikko & Rantanen 2009, 66–67.) Jäsensimme prosessia kolmen vaiheen eli suunnittelu-, toteutus- ja arviointivaiheen avulla. Kehittämistoiminta täsmentyy vasta prosessin aikana (Toikko & Rantanen 2009, 67). Arvioinnin menetelmänä voidaan puolestaan hyödyntää prosessiarviointia, jossa jokaista prosessin vaihetta arvioidaan (Toikko & Rantanen 2009, 82). Koimme, että prosessiarviointi sopisi tähän kehittämistyöhön parhaiten, koska teimme työskentelyn aikana jatkuvaa arviointia esimerkiksi toimintakalenterin hyödyllisyydestä ja selkeydestä.

Prosessin eri vaiheissa käytetään erilaisia menetelmiä, joita voidaan jäsentää monella tavalla. Kehittämistyössä käytettiin laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä. Joskus kehittämistyönkin työskentelyä voi palvella parhaiten erilaiset tutkimusmenetelmät, kuten esimerkiksi kysely tai haastattelu. Menetelmillä tarkoitetaan käytännön keinoja, joiden avulla pyritään pääsemään asetettuihin tavoitteisiin. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 51–55.) Kehittämistyöprosessin aikana keräsimme tietoa lapsiperheiden varhaisen tuen toiminnoista ja muokkasimme tuotosta tarkoituksenmukaisesti.

6.1 Suunnittelu

Saimme idean mahdollisesta opinnäytetyön toimeksiantajasta, kun olimme ensin pohtineet työmme aiheita. Aiheen valinta koetaan yhtenä tärkeimmistä vaiheista ja siihen kannattaakin käyttää reilusti aikaa, jotta mieleinen ja hyvä aihe löytyy (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 66). Tarkastelimme erilaisia vaihtoehtoja ja etsimme tietoa palveluntarjoajista sekä toimijoista, jotka tekevät työtä lapsiperheiden hyväksi. Tutustuimme Iisalmen Perheentalo-yhteistyön internet-sivuihin ja kiinnostuimme välittömästi siitä. Tämän jälkeen otimme Perheentaloon yhteyttä. Perheentalon koordinaattori innostui asiasta ja sovimme pidettäväksi etäpalaverin, jossa suunnittelimme asiaa lisää.

Kerroimme etäpalaverissa mielenkiintomme esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen liittyen. Siitä alkoi vähitellen muodostua ajatus kehittämistyöstä, jossa halutaan parantaa lapsiperheille suunnattujen palvelujen saavutettavuutta. Kun aihe on jokaista kiinnostava, edesauttaa se myös tutkimuksen ja työn onnistumista (Hirsjärvi ym. 2014, 77). Ensimmäinen idea oli tehdä palveluopas Iisalmen lapsiperheiden palveluista. Pohdimme, voiko oppaaseen sisällyttää myös lähikuntien palveluita, koska palveluiden käyttäjät eivät asu pelkästään Iisalmessa, vaan kävijöitä on myös lähikunnista. Halusimme tuoda esille myös pienempien kuntien tarjontaa, jotta ihmiset saisivat lisää tietoa oman paikkakuntansa palveluista.

Hyvinvointialueet olivat tulossa voimaan vuoden 2023 alussa, josta saimme ajatuksen rajata kunnat Pohjois-Savon hyvinvointialueen pohjoisen alueen mukaisesti. Pohjoisen alueen palvelualueeseen kuuluu Iisalmen lisäksi Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi ja Rautavaara (Pohjois-Savon hyvinvointialue julkaisuaika tuntematon). Tällöin kuntia oli mielestämme sopiva määrä, ja sille oli perusteltu maantieteellinen rajaus. Kun aihealue oli löytynyt ja toimeksiantaja varmistunut, kävimme Iisalmen Perheentalon kohtaamispaikassa Onni ja Ilonassa tutustumassa sen toimintaan paremmin.

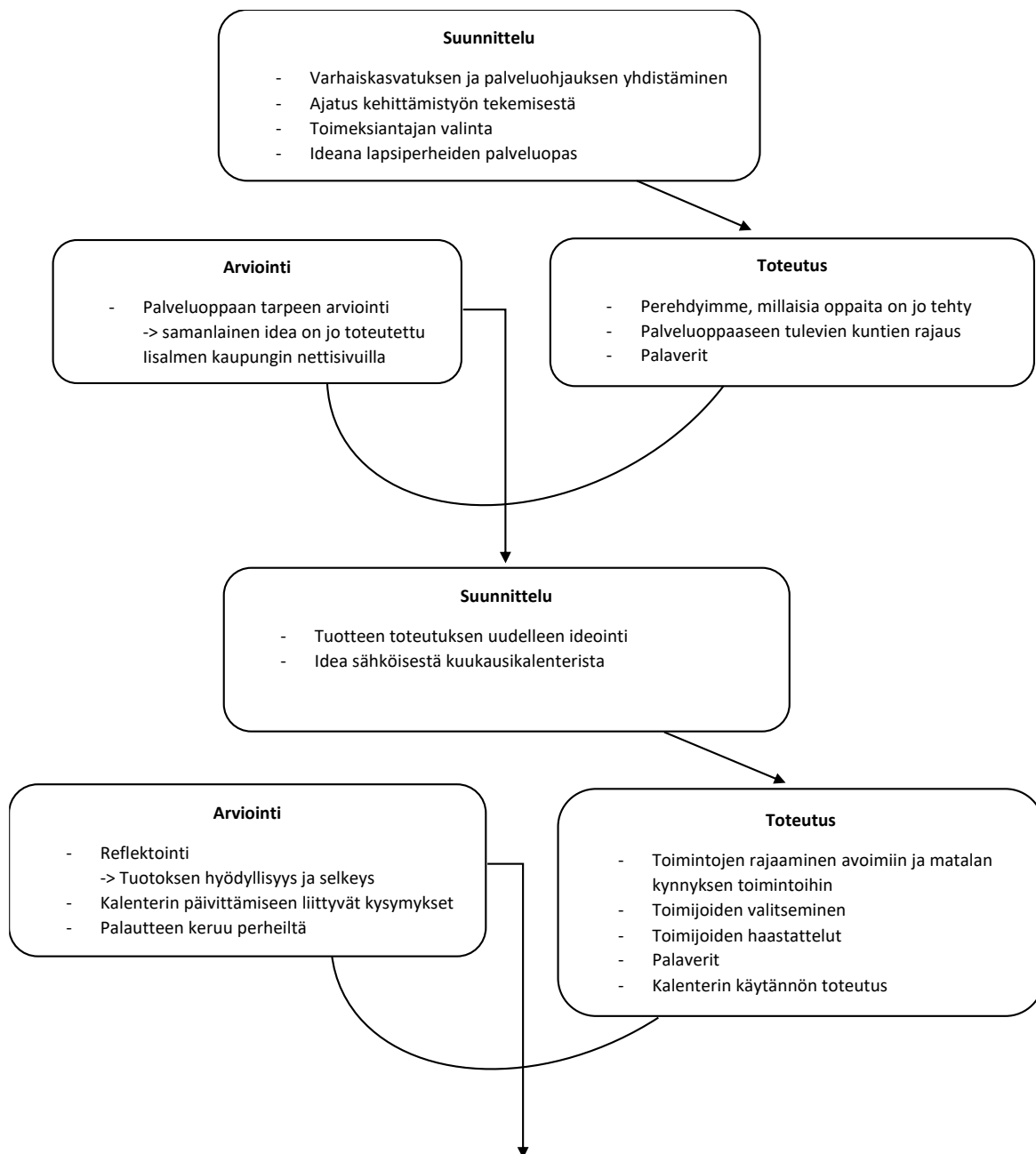

Vuoden 2023 alussa hyvinvointialueiden tullessa voimaan suunnitelmamme muuttuivat. Silloin kehittämistyön ohjaajaksi vaihtui Perheentalo-yhteistyön johtaja. Tapasimme hänet Teams-yhteyden välityksellä ja keskustelimme kehittämistyömme ideasta. Sen jälkeen jatkoimme opinnäytetyösuunnitelman työstämistä. Meidän piti kuitenkin pohtia ja arvioida, onko viiden eri kunnan lapsiperheiden palveluiden selvittämisessä ja yhteen kokoamisessa liian suuri työ. Tarvitsimme aiheen rajaamiseen neuvoja, jolloin sovimme etätapaamisen, jossa oli paikalla yhtä aikaa sekä ohjaava opettajamme että Perheentalo-yhteistyön johtaja.

Tapaamisen yhteydessä selvisi, että palvelut ovat jo koottuna Iisalmen kaupungin internet-sivuilla. Siispä tulimme yhteisesti siihen tulokseen, ettei samankaltaista ideaa ole järkevää toteuttaa uudelleen. Meidän täytyi pohtia kehittämistyön tuotosta ja sen sisältöä uudesta näkökulmasta, vaikka työn tavoite ei juurikaan muuttunut. Huomasimme, että prosessin eri vaiheet toistuivat jatkuvasti suunnitelmien muuttuessa. Hirsjärvi ym. (2014, 66) toteavatkin kuinka lopullisen aiheen valinta vaatii useita neuvotteluja, eikä ensimmäinen vaihtoehto ole välttämättä paras. Sama pätee myös oman tuotoksemme muodon valintaan. Ensimmäinen idea ei ollutkaan toimeksiantajaa palveleva, ja kävimme useita keskusteluja asiasta ennen lopullista valintaa.

Kun etsimme työhömmme sopivaa prosessikaaviota, totesimme spiraalimallin kuvaavan työn eri vaiheita parhaiten. Kehittämistyön prosessia jäsennetään Toikon & Rantasen (2009, 67) kuvaaman toimintatutkimuksen spiraalimallin avulla. Kuvassa 2 on sovellettu versio kyseisestä spiraalimallista. Työskentelyn eteneminen spiraalimallin avulla tarkoittaa työssämme sitä, että vastaan tulevien muutosten myötä työskentelyn perusteluja täytyy täsmentää. Kuvassa 2 on kuvattuna muutamia vaiheita prosessista, havainnollistamaan spiraalimallin ideaa ja samalla kehittämistyömme etenemistä.

Esimerkiksi työskentelyn suunnittelua tehdään monta kertaa prosessin aikana, ja suunnitelma muok-
kaantuu jatkuvasti. Kehittämistyöllä saavutetaan sitä parempia tuloksia, mitä useammin spiraalimal-
lin eri vaiheet käydään prosessissa läpi. Spiraalimallissa eri vaiheet voivat toistua useaan kertaan.
(Toikko & Rantanen 2009, 67.) Kehittämistyömme tuotos muokkaantui paljon ja jopa vaihtui proses-
sin aikana, jolloin palasimme takaisin suunnitteluvaiheeseen. Tuotoksen muutosten takia jouduimme
pohtimaan uudelleen myös toteutus- ja arviointivaiheet.

KUVA 2. Kehittämistyössä sovellettu spiraalimalli (mukaillen Toikko & Rantanen 2009)

Suunnittelupalaverissa toimeksiantaja kertoi, että heillä olisi tarve kuukausitasolla koottuihin toimintoihin. Toimeksiantaja esitteli meille malliksi Perheentalon käytössä olevan sähköisen viikko-ohjelman, johon on koottu viikkotasolla Perheentalo Onni ja Ilonassa tapahtuva toiminta. Tulevan viikon ohjelma julkaistaan aina edellisen viikon perjantaina. Lähdimme sen pohjalta miettimään, kuinka saisimme koottua kaikki toiminnot yhteen. Saimme idean sähköisestä kuukausikalenterista, johon koottaisiin toimintoja samaan tapaan kuin Perheentalon viikko-ohjelmassa.

Suunnittelimme, että toimintakalenteriin tulee avoimia, toistuvia ja yksittäisiä toimintoja sekä tapahtumia varhaista tukea tarjoavilta tahoilta. Kyseessä olisi siis digitaalinen työväline Perheentalolle, jonka avulla voisi ohjata perheitä helpommin toimintojen pariin. Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilla (2023) mainitaankin, kuinka digitaalisten palveluiden avulla on mahdollista parantaa ihmisten elämänlaatua ja hyvinvointia. Tähän päästäkseen pitääkin palvelut ja niiden käyttöönotto suunnitella ihmisten tarpeita vastaaviksi ja niin, että tavoitellut hyödyt ovat toteutettavissa

Teimme rajauksen kolmannen sektorin toimijoihin, koska ajattelimme heidän toimintansa olevan pääsääntöisesti maksutonta ja avointa. Alustavasti suunnittelimme kokoavamme kalenteriin Perheentalon keskeisten yhteistyökumppanien eli Iisalmen seurakunnan, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n sekä Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n toiminnan. Vaikka ne kuuluvat Perheentalo-yhteistyöhön, vain Onni ja Ilonassa on käytössä viikko-ohjelma liittyen kohtaamispaikassa tapahtuvaan toimintaan. Edellä mainittujen toimijoiden lisäksi ajattelimme kuitenkin ottaa vielä mukaan Ortodoksisen seurakunnan sekä Helluntaiseurakunnan, jos heillä on kriteereihimme sopivaa toimintaa. Emme tieneet etukäteen olisiko valitsemillamme tahoilla toimintakalenteriin sopivaa toimintaa, vaan tiesimme sen varmaksi vasta kartoituksen jälkeen.

Halusimme tuoda toimintakalenterimme avulla perheiden tietoon myös vähemmän tunnettuja palveluntarjoajia. Yhtenä Perheentalo-yhteistyön tavoitteena on tietoisuuden lisääminen lapsiperhepalveluista (Perheentalo 2021, 9). Monet järjestöt ja seurakunnat tarjoavat apua ja tukea vanhemmille esimerkiksi vertaisryhmien kautta. Vertaisryhmät ovat monille vanhemmille tärkeä tuki kasvatuksen polulla, koska he saavat sitä kautta uutta tietoa ja neuvoa erilaisiin tilanteisiin. Samassa tilanteessa olevalla henkilöllä on usein parempaa ymmärrystä siitä, mitä toinen kokee ja tuntee.

Pohdimme toimintakalenterin mahdollista muotoa, ja tuntui hankalalta saada tuotoksesta samalla selkeä ja informoiva. Toimeksiantaja näytti sosiaalisesta mediasta Lapinlahden perhekeskuksen kuukausittaisen toimintakalenterin. Mielestämme sen toteutus oli hyvä ja selkeä, ja halusimme hyödyntää samankaltaista ideaa omassa työssämme. Mietimme tarkemmin kalenterin konkreettista toteutusta, kun meillä oli selvillä siihen tulevien toimintojen määrä.

Kalenteri pitäisi päivittää kerran kuukaudessa, jotta toiminnot pysyisivät ajan tasalla. Päivittämiseen liittyvät kysymykset mietityttivät meitä, mutta toimeksiantajan mukaan meidän ei tarvinnut huolehtia päivittämisestä. Keskustelimme, että olisi suotavaa tarjota toimintakalenteria jollekin päivitettäväksi. Olimme miettineet alustavasti, että voisimme ehdottaa sitä Iisalmen kaupungille. Ajattelimme Iisalmen kaupungin olevan hyvä vaihtoehto, koska se tarjoaa avointa varhaiskasvatusta Perheentalo Onni ja Ilonassa. Iisalmen kaupunki tekee siis tiiviisti yhteistyötä Perheentalon kanssa.

Sähköisen toimintakalenterin suunnittelussa täytyi miettiä, millaiselle alustalle se tehdään. Pohdimme, että tarvitsemme avuksemme todennäköisesti myös jonkun henkilön, jolla on enemmän tietoteknistä osaamista kuin meillä. Tuotoksen ulkoasu tuli olla visuaalisesti miellyttävä ja selkeä, jotta sen lukeminen on mahdollisimman mukavaa ja helppoa. Meidän täytyi myös avata toiminnot saavutettavuuden vuoksi tekstimuotoon, koska itse tuotos on kuva. Erilaisilla väreillä halusimme tuoda kalenteriin leikkisyyttä ja iloisuutta, joka houkuttelisi lukijaa tutustumaan siihen lisää. Halusimme tuotokseen myös erilaisia kuvia, koska ne voivat helpottaa toimintojen hahmottamista.

Päätimme, että toimintakalenteri tehdään Canvalla, joka on ilmainen graafisen suunnittelun verkko-työkalu. Canva oli meille jo entuudestaan tuttu, joten sen valitseminen tuntui luonnolliselta. Pohdimme, että kalenterissa näkyy valitsemiemme tahojen järjestämät toiminnot, jotka tarjoavat varhaista tukea ja avointa toimintaa lapsiperheille Iisalmessa. Tuotokseen sisällytetään järjestävien tahojen yhteystiedot sekä tarkemmat tiedot toiminnoista ja niiden sijainnista. Avoimet toiminnot kootaan syyskuun ajalta. Toimintakalenterissa näkyy viikonpäivät, päivämäärät sekä kellonajat. Kun toimintakalenteria päivitetään kuukausittain, siitä muodostuu koko vuoden kattava kalenteri.

Toivoimme, että toimintakalenterin valmistuttua saamme palautetta myös kohderyhmältä eli perheiltä, jotta saisimme arvioita tuotoksen selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Osallisuus on yksi merkittävimmistä sosiaalityön arvoista. Sillä tarkoitetaan kohderyhmän mielipiteiden ja toiveiden huomioimista kaikissa asiakkuuden vaiheissa, kuten palvelutarpeen arvioinnissa ja toiminnan tavoitteiden asettamisessa. (Zanbar 2018, 96.) Osallisuus on myös henkilökohtainen kokemus mukana olemisesta ja vaikuttamisen mahdollisuudesta.

Koimme, että perheiden osallistaminen on tärkeää, koska toimintakalenteri oli heille suunnattu. Samalla saimme myös itse palautetta, joka auttoi arvioimaan kehittämistyömme tuotosta. Varhaiskasvatuksessa ajatellaan, että kun lapsi saa itse vaikuttaa toimintaan ja tuntee kuuluvansa johonkin, osallistuu hän myös todennäköisemmin toimintaan (Stureges 2015, 24). Uskoimme kuitenkin tämän saman asian pätevän myös muiden ikäryhmien parissa, ja sen myötä perheiden osallistaminen olikin yksi tärkeistä vaiheista. Perheet olisivat todennäköisesti halukkaampia käyttämään kalenteria tulevaisuudessa, kun he pääsivät itse osallistumaan kalenterin suunnitteluun.

Prosessin loppuvaiheessa lokakuussa sovimme toimeksiantajan kanssa palautteenkeruutilaisuudesta Perheentalolla. Työn esittely ja palautteenkeruu tapahtuisi erään ryhmän alussa, jolloin perheitä oli paljon paikalla. Teimme etukäteen perheille itsestämme ja kehittämistyömme tarkoituksesta lyhyen esittelyn, jonka toimeksiantaja jakoi ennen palautteenkeruupäivää sosiaalisen median alustalle. Teimme myös Perheentalolle kattavamman esittelyn (liite 1), jossa kerroimme mihin ja miksi keräämme palautetta. Tulostimme toimintakalenterin ja toiminnoista kertovat sivut, jotta materiaaliin oli mahdollisuus tutustua myös ei-sähköisen version muodossa.

Ajattelimme, että osa voi kokea hankalana keskittyä ja vastata kyselyyn paikan päällä, joten palautteen anto oli mahdollista tehdä myöhemmin kotoa käsin. Teimme palautetta varten anonyymin Webropol-kyselyn (liite 2), jonka linkin ja QR-koodin liitimme tekstiin myöhempää vastaamista varten. Avasimme myös varmuuden vuoksi tietokoneelle kyselyn ja toimintakalenterin sen alkuperäisessä muodossa, eli vastaaminen paikan päällä oli myös mahdollista. Kyselyssä kysymykset olivat avoimia, jotta saisimme mahdollisimman monipuolista palautetta. Laine (2018, 39) kertoo, kuinka haastattelukysymysten tulisi olla avoimia, ettei haastattelua ohjata liikaa tiettyyn suuntaan. Hän toteaa kuitenkin, etteivät avoimet kysymyksetkään täysin sulje pois rajaamista ja vastaajien ohjaamista. Ne siis ohjaavat tietyille aihealueelle, mutta eivät kuitenkaan määrää sitä, mitä vastaus pitää sisällään.

6.2 Sähköisen toimintakalenterin toteutus

Suunnitelman valmistuttua ja organisaation hyväksytyä sen, alkaa toteutusvaihe (Salonen ym. 2017, 62). Toteutusvaiheeseen kuului valitsemiemme toimijoiden toimintojen kokoaminen yhteen sekä kehittämistyön raportin kirjoittaminen. Toteutusvaiheessa etsimme myös laadukkaita lähteitä. Keväällä 2023 aloitimme toimintojen kartoittamisen internet-sivujen avulla. Aluksi teimme työnjakoa niin, että kaikilla ryhmän jäsenillä oli selvitettävänäan muutaman toimijan toiminnot. Selkeää työnjakoa tekemällä vältimme turhaa työtä ja päällekkäisyyttä.

Huomioimme tiedonkeruuvaiheessa sen, että hyvinvointialueet olivat tulleet voimaan, ja tämän vuoksi kaikki palvelut eivät välttämättä olleet vielä alkuvuodesta täysin selkeästi esillä esimerkiksi internet-sivuilla. Tämän vuoksi suunnittelimme ensin huolellisesti sen, kuinka alamme keräämään tietoa, ja mistä meidän kannattaa aloittaa tiedonkeruu. Jouduimme pohtimaan useasti, mitä kuntia, palveluntarjoajia ja toimintoja otamme mukaan. Täsmennystä oli välttämätöntä tehdä, jotta kehittämistyössämme oli selkeä rajaus.

Monilla palveluntarjoajilla on omat internet-sivut, mutta nykyään on yleistä, että tieto toiminnoista ja tapahtumista löytyy myös sosiaalisen median eri alustoilta. Huomasimme, että kaikkia avoimia toimintoja oli hankala löytää valitsemiemme toimijoiden internet-sivuilla. Tiedonetsinnän lisäksi meidän täytyi haastatella eri toimijoita. Puusan (2020, 107) mukaan haastattelussa keskeistä on saada mahdollisimman paljon ja monipuolisesti tietoa käsiteltävästä aiheesta. Haastattelemalla toimijoita saimme varmemman kartoituksen, mitä avoimia toimintoja heillä oli tarjota lapsiperheille syksyllä 2023. Alkuvuonna 2023 kehittämistyön edistämistä hidasti samaan aikaan oleva työharjoittelu, jossa kaikilla ryhmämme jäsenillä oli vuorotyö. Palavereja oli hankala sopia aikataulujen ristiriitojen takia.

Huhtikuussa 2023 osallistuimme menetelmäpajaan. Tässä vaiheessa olimme siirtäneet opinnäytetyösuunnitelman lopulliselle raporttipohjalle muokattavaksi. Menetelmäpajassa keskustelimme siitä, että Perheentalo-yhteistyön verkostoja on tärkeää tuoda esille kehittämistyössä. Tässä vaiheessa käsitteitä oli riittävästi ja ne olivat työmme sisältöön sopivia. Pidimme myös palaverin toimeksiantajan kanssa. Tässä vaiheessa olimme selvittäneet osan Iisalmen alueen avoimista toiminnoista. Tilanteessa mietitytti se, miten etenemme, jos toimintoja kalenterimuotoiseen tuotokseen on liian vähän. Pohdimme, että tällöin voisimme ottaa mukaan Iisalmen lisäksi myös muita kuntia. Päätimme, että selvittäisimme kuitenkin ensin Iisalmen alueen toiminnot ennen työn mahdollista laajentamista. Sovimme jatkavamme suunnittelua toimeksiantajan kanssa toukokuussa.

Harjoittelun loputtua aloimme selvittämään loppuja toimintoja, jotka tulivat tuotokseen. Työn lopullista esittelyä varten tarvitsimme esimerkkikuukauden, jonka päätimme olevan syyskuu. Koska kehittämistyön esittely tapahtuisi vuoden 2023 lopussa, olisivat syyskuun toiminnot vielä tarpeeksi ajankohtaisia. Elokuu esimerkkikuukautena olisi ollut työmme kannalta hankala kuukausi, koska useat tahot aloittivat uuden toimintakautensa silloin. Esimerkkikuukauden valinnalla ei sinänsä kuitenkaan ollut merkitystä, koska kalenteria ei otettu silloin vielä käyttöön. Oli kuitenkin mielekästä tutustua syyskuun toimintoihin ja huomata, kuinka paljon erilaista toimintaa oli tarjolla.

Päätimme, että oli järkevintä lähestyä haastateltavia ensin sähköpostitse saatekirjeen (liite 3) kanssa. Toukokuun puolivälissä teimme saatekirjeen ja otimme yhteyttä valitsemiimme tahoihin, joita oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Pelastakaa Lapset ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry, 4H, Iisalmen seurakunta, Ortodoksinen seurakunta ja Helluntaiseurakunta. Saatekirjeessä kerroimme toimijoille, minkälainen kehittämistyö oli kyseessä ja miksi otimme heihin yhteyttä.

Osa toimijoista vastasi nopeasti sähköposteihimme, mutta joitakin vastauksia saimme odottaa useamman viikon. Myöhemmin otimme joihinkin tahoihin yhteyttä puhelimitse, koska emme saaneet sähköpostilla vastausta. Moni toimijoista halusi osallistua mielellään kehittämistyöhömme, ja sovimme haastatteluja kevään lopulle. Eräs lähestymämme taho ei ollut ymmärtänyt, mitä haimme viestissämme, ja oli siksi jättänyt vastaamatta viestiin. Yksi toimijoista ei vastannut lainkaan yhteydenottoamme. Ennen haastattelua lähetimme toimijoille sähköpostilla tietosuojalomakkeen, jossa kerroimme, miten käsitteimme saamiamme tietoja.

Tiedonkeruu tehtiin puhelimitse, sähköpostitse ja etätapaamisten avulla. Kerroimme toimijoille kuitenkin, että haastattelu oli myös mahdollista toteuttaa kasvotusten. Selvitimme, millaista avointa toimintaa tahot järjestävät lapsiperheille. Puusan (2020, 104) mukaan haastatteluja voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Tekemässämme haastattelussa aineisto kerättiin vapaamuotoisen haastattelun avulla. Lisäksi kysyimme heidän yhteistyökumppaneistaan, jotta saimme mahdollisimman laajasti tietoa Iisalmen avoimista toiminnoista. Kysyimme myös, sopiiko heille uusi yhteydenotto myöhemmin, jotta voisimme lähempänä syksyä varmistaa syyskuun toiminnot ja kysyä esimerkiksi mahdollisista muutoksista.

Työn suunnittelu- ja toteutusvaiheessa keskustelimme työstämme muutaman vanhemman kanssa, joilla oli varhaiskasvatusikäisiä lapsia. Vanhemmat kokivat työmme tarpeelliseksi ja he kertoivat, kuinka he voisivat hyötyä sähköisestä toimintakalenterista. Eräs äiti mainitsi, ettei hän ainakaan tiedä Iisalmen kolmannen sektorin toiminnoista kovinkaan paljon, sillä ei ole asunut Iisalmissa kauan. Mikäli tällöinen kalenteri olisi toiminnassa, voisi hän saada paremmin tietoa toiminnoista ja suunnitella perheen arkea vaivattomammin. Vaikka meillä ei ollut näyttää kyseisille vanhemmille konkreettista toimintakalenteria, pelkkä idea kalenterista sai positiivista palautetta. Pennasen ym. (2023, 31) mukaan digitaaliset palvelut koetaan hyviksi, sillä ne helpottavat palveluiden käyttöä. Asiakkaita helpottaisi, kun Perheentalolla olisi tarjota sähköinen kalenteri, jonka avulla perheet löytäisivät tiedon helpommin, kuin etsimällä itse internetistä.

Kesäkuun alussa kokoonnuimme erikseen ohjaavan opettajan ja toimeksiantajan kanssa. Kävimme läpi kehittämistyötämme, joka oli edistynyt hyvin ja aikataulun mukaisesti. Kerroimme toimeksiantajalle tulevan syyskuun toiminnoista ja tulimme siihen tulokseen, että Iisalmen toimintoja olisi riittävästi kalenteria varten. Toimeksiantajan toiveena oli, että kalenteri tehtäisiin Perheentalon käytössä olevalle viikko-ohjelman pohjalle, ja kuvituksessa käytettäisiin Papunetin kuvia. Koimme tämän olevan hyvä ajatus. Kun olimme selvittäneet loput toiminnot, aloimme hahmottelemaan kalenteria ja toimintojen sovittamista siihen.

Kesäkuun palaverissa puhuimme myös siitä, kuka voisi mahdollisesti päivittää kalenteria jatkossa. Toimeksiantaja ehdotti, että tuotostamme tarjottaisiin päivitettäväksi avoimen varhaiskasvatuksen hankkeen avainhenkilölle. Ennen yhteydenottoa teimme alustavan version kalenterista, jotta meillä oli tarvittaessa esitellä jotakin konkreettista havainnoimaan tuotostamme. Heinäkuun aikana aloimme miettimään, miten kokoamme kalenterin. Toimeksiantaja lähetti meille heidän käyttämänsä valmiin viikko-ohjelman pohjan, jota voisimme muokata työhömmme sopivalla tavalla. Meillä oli ryhmän kesken hankaluuksia yhteisen ajan löytämisessä, vuorotyön ja eri paikkakunnilla asumisen takia. Sovimme pitävämmme etätapaamisen elokuun alussa, johon saakka edistimme teoriaosuuksia itsenäisesti.

Elokuun alussa pidimme etätapaamisen, jolloin kokeilimme tehdä yhdessä kalenterin ensimmäisen version. Teimme sähköistä toimintakalenteria valitsemallemme alustalle Canvalle. Kokeilimme tehdä sitä myös Wordilla, mutta totesimme sen olevan monimutkaisempi kuin Canva. Valitsimme Canvan, koska Perheentalo käyttää sitä heidän viikko-ohjelmansa alustana, ja sitä on helppoa muokata sekä päivittää. Päätimme tehdä perinteisen kuukausikalenterin, jossa käytimme toimeksiantajan toiveen mukaisesti viikonpäivissä samoja värejä, kuin heidän viikko-ohjelmassaan käytetään. Koska toimintakalenteri oli sähköinen, pystyi sitä muokkaamaan helposti opinnäytetyöprosessin aikana, tietojen mahdollisesti muuttuessa.

Kaikilla Perheentalo-konseptiin kuuluvilla on käytössään tiedottamisessa ja markkinoinnissa kansainväliset värikoodit. Se tarkoittaa, että jokaisella viikonpäivällä on oma värinsä: maanantait ovat vihreitä, tiistait sinisiä, keskiviikot valkoisia, torstait ruskeita, perjantait keltaisia, lauantait pinkkejä ja sunnuntait punaisia. (Perheentalo 2021, 44.) Väreillä pyritään lisäämään saavutettavuutta, koska ne auttavat hahmottamaan viikonpäiviä visuaalisuuden kautta. Esimerkiksi puutteellinen lukutaito vaikeuttaa asioiden ymmärtämistä, jolloin kuvilla ja väreillä voidaan auttaa ihmistä hahmottamaan viikonpäivien kulkua ja sisältöä.

Teimme kaksi versiota, joista toinen oli tyhjä kalenteripohja ilman toimintoja. Toinen versio oli esimerkkikuukausi, jonka jo aiemmin päätimme olevan syyskuu. Osa toiminnoista oli vielä tässä vaiheessa varmistamatta. Kalenteria kuvitettiin Papunetin kuvilla, jotka havainnollistavat toimintojen sisältöä. Ne toivat myös visuaalisuutta kalenteriin. Sovimme palaverissa myös jatkosuunnitelmasta. Keskustelimme toimeksiantajan kanssa siitä, mihin valmis tuotos tulee, sekä sen käyttöoikeuksista. Ehdotimme toimeksiantajalle tapaamista, jotta voisimme esitellä tekemämme version kalenterista. Selvitimme, kuka oli avoimen varhaiskasvatuksen hankkeen johtaja, jotta voisimme kysyä mahdollisesta kalenterin päivittämisestä.

Elokuun puolivälissä kävimme läpi toimeksiantajan kanssa edistymistämme ja näytimme ensimmäisen version toimintakalenterista. Toimeksiantajan mukaan kalenteripohja oli hyvä ja tarkoituksenmukainen. Toimintoja oli tässä vaiheessa tiedossa paljon, joten haasteeksi tuli tilan puute yksisivuisessa kalenteripohjassa. Kysyimme, saammeko käyttää Perheentalon viikko-ohjelmasta löytyviä toimijoiden logoja omassa kalenterissamme. Mannerheimin lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n sekä Perheentalon omaa logoa saimme käyttää suoraan, mutta muilta toimijoilta kysyimme luvat erikseen.

Kysyimme Iisalmen avoimen varhaiskasvatuksen yhteyshenkilöltä, varhaiskasvatusjohtajalta sekä markkinointi- ja viestintäasiantuntijalta, olisiko heillä mahdollisuutta päivittää kalenteria jatkossa kuukausittain. Kenelläkään heistä ei kuitenkaan olisi riittävästi aikaa kalenterin päivittämiseen. Tämän jälkeen sovimme toimeksiantajan kanssa, että tuotoksen valmistuttua käyttö- ja muokkausoi-keudet jäävät Perheentalolle. Toimeksiantaja kertoi, että he ottavat kalenterin käyttöön, kun heillä on siihen riittävät resurssit.

Palaverissa keskustelimme toimeksiantajan kanssa kalenterin jatkosuunnitelmasta. Meille tuli väärin-käsitys kalenterin julkaisemiseen liittyen. Ymmärsimme, että kalenteri julkaistaan Perheentalon sosi-aalisen median alustoilla, mikäli saamme kalenterin valmiiksi elokuun loppuun mennessä. Ajatuksena oli, että perheet ehtivät syyskuun aikana tutustumaan kalenterin testiversioon. Tämän myötä per-heet voisivat antaa palautetta kalenterista kuukauden lopussa, vaikka sitä ei vielä otettaisikaan viral-lisesti käyttöön. Palautteenkeruun oli tarkoitus tapahtua Webropol-kyselyn avulla.

Kahden viikon aikana varmistimme toimijoilta toimintojen paikkansapitävyyden ja teimme tarken-nuksia esimerkiksi toimintojen alkamisaikoihin. Kysyimme jokaiselta toimijalta luvan käyttää heidän logoaan kalenterissamme. Tekijänoikeuslain (404/1961, 1 §) mukaan tekijällä on tekijänoikeus omaan teokseensa. Emme siis saaneet käyttää logoja ilman lupaa. Kun olimme saaneet jokaiselta toimijalta luvan käyttää heidän logoaan tuotoksessamme, liitimme jokaisen logon kalenterin yläreu-naan ja infosivuille.

Saavutettavuuden vuoksi kalenterissa näkyvät toiminnot on avattu tarkemmin erillisille infosivuille (liite 4). Pohdimme aluksi, miten toiminnot olivat järkevintä jäsenellä. Teimme muutaman eri versi-on, ja päädyimme ryhmittelemään toiminnot toimijoittain. Infosivuilla toimintojen sisältö on avattu tarkemmin. Lisäksi infosivuilta löytyy yhteystiedot ja osoitteet toimintoihin. Kalenterin viimeistelyvai-heessa huomasimme tarvitsevamme vielä tiedon tilojen esteettömyydestä, joten selvitimme asian toimijoilta. Lisäksi kysyimme toimijoilta luvan käyttää heidän yhteystietojaan kalenterissa.

Viimeistelyämme kalenterin lähetimme sen toimeksiantajalle tarkistettavaksi ja hyväksyttäväksi muutamaa päivää ennen syyskuun alkua. Toimeksiantaja antoi muutaman korjausehdotuksen, jotka vielä muokkasimme ennen lopullista hyväksyntää. Toimeksiantaja kuitenkin kertoi, että ennen kalen-terin testiversion julkaisua Perheentalo tarvitsi muokkaus- ja käyttöoikeudet sekä käyttäjäryhmältä palautetta kalenterista. Kalenteria ei siis tällöin vielä julkaistu.

Kun olimme lokakuussa käyneet esittelemässä tuotostamme lapsiperheille Perheentalo Onni ja Ilo-nassa, kävimme yhdessä läpi heiltä saadut palautteet. Teimme pieniä muokkauksia kalenteriin palautteenkeruun jälkeen, kuten esimerkiksi lisäsimme kalenterin lisätietosivuille vielä toimijoiden internet-sivujen osoitteet. Päätimme kuitenkin, että suuria muutoksia ei enää tehdä, sillä opinnäytetyön palauttamispäivämäärä oli hyvin lähellä. Palautteenkeruu oli kuitenkin tuotoksen tulevan käytönoton ja jatkokehittelyn kannalta tärkeää.

Kehittämisprosessiin kuuluu erilaisia tehtäviä, joista yhtenä tärkeänä tehtävänä voidaan nimetä perustelu. Perustelulla kuvataan sitä, mitä tehdään ja miksi tehdään. (Toikko & Rantanen 2009, 56.) Alhaalla (taulukko 1) on kuvattu opinnäytetyöprosessimme toteutusta kuukausitasolla helmikuusta eteenpäin. Helmikuussa päätimme nykyisen tuotoksen muodosta, joten mielestämme oli loogista kuvata prosessia siitä eteenpäin.

Toikon & Rantasen (2009, 59) mukaan toteutuksen kuvaamiseen liittyy sekä toiminnan ideointi että konkreettinen tekeminen. Olemme kuitenkin aiemmin spiraalimallissa (kuva 2) kuvanneet laajemmin kehittämisprosessin etenemistä, jossa kuvataan toteutuksen lisäksi myös suunnittelu- ja arviointivaiheita. Sen vuoksi näitä vaiheita ei ole kuvattu taulukossa. Halusimme kuvata työskentelyprosessia taulukon avulla, jotta lukijan on helpompaa hahmottaa työskentelyn etenemistä lähes vuoden mittaisessa prosessissa. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Opinnäytetyöprosessin toteutus kuukausittain kuvattuna

Helmikuu 2023	Tuotoksen muodon päättäminen Opinnäytetyösuunnitelman palautus ja hyväksyntä
Maaliskuu 2023	Opinnäytetyösopimuksen laadinta ja allekirjoittaminen Kehittämistyön raportin työstämisen aloittaminen
Huhtikuu 2023	Kehittämistyön pajaan osallistuminen Toimintojen kartoittaminen netistä
Toukokuu 2023	Saatekirjeen teko Esimerkkikuukauden päättäminen Tietosuojaselosteen laadinta Toimijoiden haastattelut toiminnoista
Kesäkuu 2023	Raportin työstämistä
Heinäkuu 2023	Raportin työstämistä
Elokuu 2023	Toimintojen varmistaminen toimijoilta Tuotoksen tarjoamista päivitettäväksi eri tahoille Tuotoksen saaminen valmiiksi
Syyskuu 2023	Raportin työstämistä
Lokakuu 2023	Palautteenkeruu perheiltä Perheentalolla Raportin viimeistelyä
Marraskuu 2023	Suomenkielisen ja englanninkielisen tiivistelmän tekeminen ja hyväksyntä Tietotekniikkapaja ja kirjoittamisen paja Valmiin opinnäytetyön palauttaminen

6.3 Arviointi

Kävimme yhdessä läpi perheiltä saatuja palautteita toimintakalenterista, ja teimme palautteiden perusteella vielä pieniä muokkauksia siihen. Kyselyyn vastanneita perheitä oli kaikkiaan viisi. Palautteen keruulla pyrimme lisäämään perheiden osallisuutta kysymällä heiltä heidän ajatuksiaan liittyen kalenteriin. Holopainen (2022, 304) sanoo kolumnissaan hyvin, että ”osallisuus syntyy yhteistyöstä”. Halusimme tehdä perheiden kanssa yhteistyötä selvittämällä heidän mielipiteensä tuotoksesta, jotta toimintakalenterista tulisi mahdollisimman hyvin perheiden tarpeita palveleva kokonaisuus.

Perheiltä ei tullut suuria muutosehdotuksia, vaan palaute oli pääasiassa positiivista. Heiltä tuli myös hyviä kehittämisideoita, joiden avulla toimintakalenteria on mahdollista muokata entistäkin toimivammaksi. Kyselyn viimeisessä osiossa perheillä oli mahdollisuus myös kertoa vapaasti ajatuksistaan toimintakalenteriin liittyen. Toikko & Rantanen (2009, 90) sanovat, että osallistamalla tarjotaan mahdollisuuksia ja osallistamalla näitä mahdollisuuksia voidaan hyödyntää. Tarjosimme perheille siis mahdollisuuden vaikuttaa työhön myös jatkokehittämistä ajatellen.

Perheet kokivat toimintakalenterissa hyväksi sen, että eri toimijoiden järjestämät toiminnot löytyvät yhdestä paikasta. Tämä oli merkittävä tieto meille, koska tiedonsaannin helppous oli tärkeä lähtökohta kehittämistyössämme. Tiedonkulun puute on laajempi ongelma, sillä esimerkiksi myös Holopainen (2022, 304) kertoo, että perheet kokevat palvelujärjestelmän ja siellä tehtävän yhteistyön hajanaiseksi sekä haasteelliseksi. Perheiden mukaan toimintakalenterista löytyy sellaisiakin toimintoja, joiden olemassaolosta he eivät olleet aiemmin tiedäneet. Perheet kokivat myös, että kalenterin ulkoasu oli selkeä ja visuaalisesti miellyttävä. Tekstisivut, joissa toiminnoista kerrottiin tarkemmin, koettiin myös toimivaksi.

Palautteesta saatuna kehittämisideana toimintakalenterissa oli esimerkiksi se, että kalenterin toimintoa klikkaamalla pääsisi suoraan näkemään sen lisätiedot, eikä sitä tarvitsisi etsiä erikseen. Lisäksi ehdotettiin sitä, että infosuilla olisi mainittuna, pitääkö vanhemman olla mukana toiminnassa tai tapahtumassa. Perheet kokivat, että tieto on melko tiiviisti aseteltu kalenteriin, koska toimintoja on paljon. Osa perheistä ei osannut sanoa, mitä kehitettävää toimintakalenterissa olisi.

Perheet kirjoittivat vapaamuotoiseen kommenttikenttään ajatuksiaan siitä, että toimintakalenterin ajantasaisuus on tärkeää, koska esimerkiksi eri toimijat saattavat perustaa esimerkiksi uusia vertaisryhmiä. Yhdellä vastaajista tuli idea myös siitä, että toimintakalenterista voisi tehdä puhelinsovelluksen, josta voisi katsoa kaikki oman alueen lapsiperheiden palvelut ja tapahtumat. Toisaalta yksi vastaajista oli sitä mieltä, että tieto toiminnoista olisi hyvä olla myös ei-sähköisenä versiona. Tieto tulisi esimerkiksi suoraan perheiden kotiin ensimmäisen lapsen synnyttyä tai juuri kaupunkiin muuttaneille perheille. Ajatuksia heräsi siitä, että sähköinen toimintakalenterikin voi olla vaikeaa löytää, jos ei tiedä, minkä palveluntarjoajan sivuilta tietoa etsii. Perheet antoivat lisäksi palautetta siitä, että olimme tehneet hyvää työtä.

Kun menimme Perheentalolle esittelemään valmista tuotostamme, toiveenamme oli, että perheet tutustuvat siihen rauhassa ja antavat sitten palautetta sen toimivuudesta. Ideana oli, että perheet pääsevät kokeilemaan tuotetta käytännössä. Mahdollistamalla tuotteen kokeilu käyttäjien aidoissa toimintaympäristöissä, he pääsevät osallistumaan toimintaan (Toikko & Rantanen 2009, 100; Heiskanen ym. 2007). Toikon & Rantasen (2009, 100) mukaan käyttäjille luonnollisessa ympäristössä tapahtuvaan toimintaan on helppoa osallistua. Osallistujien ei tarvitse välttämättä analysoida asiaa, vaan heidän välitön kokemuksensa ja palautteen antaminen tuotteesta riittävät (Toikko & Rantanen 2009, 100; Ahlqvist, Heiskanen & Kallio 2005).

Emme halunneet kuormittaa perheitä tekemällä liian pitkää Webropol-kyselyä, vaan pyrimme tekemään siitä mahdollisimman helposti vastattavan. Palautteenkeruu Perheentalolla onnistui mielestämme sujuvasti. Palautteen keräämiseen oli varattu riittävästi aikaa, ja ehdimme keskustella perheiden kanssa tuotoksestamme. Olimme iloisia siitä, että kehittämistyön aihe ja tuotos herättivät keskustelua ja huomasimme, että perheet voisivat hyötyä arjessaan sähköisestä toimintakalenterista. Perheet antoivat suullisesti palautetta ja esittivät meille tarkentavia kysymyksiä sekä antoivat myös kehittämisideoita. Koimme perheiltä saadun palautteen tärkeäksi osaksi kehittämistyömme arviointia.

Esitellessämme kalenteria Perheentalolla, huomasimme itse, että kalenterin tulkitseminen vie aikansa. Tiedon suuri määrä toi työhön laajuutta, jolloin esimerkiksi jonkin tietyn toiminnon etsiminen infosivuilta saattaa olla haastavaa. Olisimme halunneet lisätä itse kalenteriin toimintojen lisäksi myös niiden järjestäjätahot, mutta tällöin kalenteria olisi jouduttu laajentamaan vielä yhdelle sivulle. Siispä päätimme jättää järjestäjätahojen maininnan pois itse kalenterista, jotta kalenteri pysyisi helpommin tulkittavana eikä tekstiä ja sivuja olisi liikaa.

Vaikka kohtasimme kalenteria tehdessä haasteita, kykenimme mielestämme silti tekemään kalenterin, joka palvelee sekä työntekijöiden että asiakkaiden tarpeita. Onnistuimme mielestämme kokoaamaan kalenteriin laajasti eri toimintoja, vaikka välillä mietimme, pitäisikö toimintoja olla laajemmin. Perheiltä ja toimeksiantajalta kerätyn palautteen sekä oman arviointimme perusteella tuotoksemme oli tarpeellinen ja siihen oli saatu kerättyä monipuolisesti eri toimintoja. Toivomme, että kalenterilla pystyimme parantamaan myös kolmannen sektorin saavutettavuutta ja tuomaan sen toimintoja näkyvämmiksi, jotta perheet osaavat myös hakea niiden piiriin. Kun sähköinen kalenteri tulee tulevaisuudessa käyttöön, konkretisoituu silloin se, kuinka kalenteria tullaan hyödyntämään käytännön työssä.

7 POHDINTA

Raportin loppuvaiheessa oli hyvä pohtia kehittämistyötä kokonaisvaltaisesti eli oliko asetettuihin tavoitteisiin päästy, miten eettisyys toteutui työskentelyssä ja millaista palautetta kehittämistyöstä oli tullut. Lisäksi pohdimme, miten tekemäämme tuotosta voitaisiin jatkossa hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla ja millainen ammatillinen kasvumme oli tämän kehittämistyöprosessin aikana. Tarkastelimme työskentelyn aikana tekemiämme valintoja ja niiden onnistumista. Erityisesti pohdimme valintoja, jotka liittyvät itse tuotokseen eli sähköiseen toimintakalenteriin. Pohdintaa oli hyvä tehdä omien tavoitteidemme pohjalta, sekä perheiltä ja toimeksiantajalta saatujen palautteiden näkökulmista.

Tarkastelimme eettisyyttä monesta eri näkökulmasta. Eettisten kysymysten pohdinta alkoi jo heti kehittämistyöprosessin alkuvaiheessa, kun aloimme etsimään opinnäytetyösuunnitelmaamme luotettavia tieteellisiä lähteitä teoriaosuutta varten. Perehdyimme jo ennen varsinaista työskentelyn aloittamista siihen, millaisia eettisiä asioita kehittämistyössä tulee ottaa huomioon, mutta monet niistä selkeytyivät vasta prosessin aikana. Yksi tärkeä eettisyyden näkökulma oli se, että kaikkia prosessiin osallistuneita kohdeltiin kunnioittavasti ja ystävällisesti. Halusimme, että perheet ja toimeksiantaja tunsivat itsensä tärkeänä osana tätä kehittämistyötä, ja sitä he todella olivat.

Käytimme pohdinnassa apuna perheiltä saatua palautetta, kehittämistyön tuotoksen hyödynnettävyyttä ja kehitysideoita. Perheet esittivät hyviä jatkokehitysideoita, joita esimerkiksi tulevat sosionomiopiskelijat voivat lähteä työstämään omassa opinnäytetyössään. Prosessin aikana olemme arvioineet jatkuvasti omia valintojamme ja sitä, olisimmeko voineet tehdä jotain toisin. Toisaalta pitää ajatella niin, että kehittämistyössä on ajatuksena lähteä kehittämään jotain yhtä tiettyä osa-aluetta. Kaikkea ei voi saada lopullisesti valmiiksi yhden kehittämistyöprosessin aikana.

Lopuksi oli hyvä pohtia, millaista ammatillista kasvua prosessin aikana tapahtui. Tarkastelimme ammatillista kasvuamme esimerkiksi sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssien avulla. Lisäksi pohdimme, miten suuntautumisemme eli varhaiskasvatus ja palveluohjaus näyttäytyivät työskentelyssämme, ja oliko suuntautumisimme tullut joitain uusia näkökulmia kehittämistyötä tehdessä. Koska teorian tiedon etsiminen ja lukeminen oli suuri osa työskentelyä, oli hyvä pohtia, millaista uutta tietoa se toi mukanaan ammatillisen kasvun näkökulmasta. Erityisesti teorian tiedon ja käytännön tiedon yhdistymisen tunnistaminen oli tärkeää, kun tarkastelimme omaa ammatillista kasvuamme.

7.1 Toteutuksesta ja tuotoksesta pohdintaa

Arviointivaiheessa arvioidaan, miten kehittämistyö vaikuttaa kohderyhmään, henkilöstöön ja toimeksiantajaan. Arviointivaiheeseen kuuluu myös oman oppimisen arviointi prosessin aikana. Toisaalta on hyvä pohtia myös sitä, mitä työn toteutuksessa olisi voinut tehdä toisin. Arviointia voidaan tehdä läpi koko prosessin ajan itsereflektion keinoin. (Salonen ym. 2017, 65.) Itse ajattelimme, että tässä vaiheessa oli tärkeää pohtia juuri sitä, oliko asetettuihin tavoitteisiin päästy ja oliko työn tarkoitus toteutunut. Olennaista oli myös pohtia työn hyödyllisyyttä toimeksiantajan ja kohderyhmän näkökulmasta.

Arvioimme jatkuvasti itse omaa kehittämistyötämme. Vilkan (2021, luku 1) mukaan opinnäytetyöprosessin aikainen työskentely vaatii reflektiivistä otetta, jolla arvioidaan jatkuvasti valintoja, niiden johdonmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Niitä tulee peilata perustellusti työskentelyn kohteeseen ja tavoitteisiin. Pyysimme lisäksi mielipiteitä ja ajatuksia työstä ohjaavalta opettajalta, toimeksiantajalta sekä ammattilaisilta, jotka työskentelevät lapsiperheiden parissa. Myös keskustelut vertaisten eli luokkalaisten kanssa auttoivat raportin rakentumisessa ja tuotoksen tekemisessä. Arviointia täydensi se, että keräsimme perheiltä palautetta opinnäytetyöprosessin loppupuolella.

Koska arviointi kuului olennaisena osana opinnäytetyöprosessin jokaiseen vaiheeseen, olimme valinneet arviointimenetelmäksemme prosessiarvioinnin. Toikon & Rantasen (2009, 82–83) mukaan kehittämistoimintaa suuntaavassa arviointiprosessissa, arviointi ei ole erillinen muista vaiheista, vaan se kohdistuu kaikkiin prosessin vaiheisiin. Kehittämistoiminta täsmentyy, kun aineistoja kerätään ja arvioidaan eli prosessia ohjataan arvioinnin perusteella. Alussa asetettua työn tavoitetta joudutaan todennäköisesti arvioimaan prosessin aikana useaan otteeseen, ja vertailla alkuperäistä suunnitelmaa sekä eri toimijoiden käsityksiä tavoitteista. Tavoitteet voivat myös muuttua prosessin aikana. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että kehittämisen kohde muuttuu prosessin kuluessa. (Toikko & Rantanen 2009, 82–83.)

Halusimme tehdä asiakkaita ja työntekijöitä hyödyttävän tuotoksen, jolle olisi tarve. Humakin (julkaisuaika tuntematon) mukaan jo työn alussa tehdään arviointia siitä, onko kehittämiselle tarvetta. Valitettavasti emme kuitenkaan pystyneet arvioimaan tuotoksen toimivuutta käytännössä, koska meidän täytyi päättää opinnäytetyöprosessi ennen, kuin pystyimme antamaan käyttöoikeudet päivittäjälle. Kehittämistyön lähtökohtiin kuuluu kuitenkin myös pohdinta vaikuttavuudesta, eri vaiheissa onnistumisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta (Humak julkaisuaika tuntematon). Vilkan (2021, luku 1) mukaan opinnäytetyöprosessin kaikissa vaiheissa tarvitaan kriittisyyttä, jolla esimerkiksi suhteutetaan tuloksia ja päätelmiä.

Saimme idean toimintakalenterista toimeksiantajan kanssa käydyn keskustelun jälkeen, mutta tarve tuli myös myöhemmin esille palautteenkeruussa perheiden suullisen ja kirjallisen palautteen kautta. Lisäksi Perheentalon (2021, 54) vuoden 2021 toimintakertomuksen mukaan palvelujen tai toimintojen koontia kaivattiin, ja eräs asiakas esittikin toiveensa sähköisen toimintakalenterin olemassaolosta. Olimme käyneet keskustelua tuotoksesta myös opinnäytetyöhön liittymättömien henkilöiden kanssa, ja idea sai kannatusta ja positiivista palautetta. Keskusteluissa oli noussut esille haaste löytää tietoa palveluntarjoajista ja heidän tarjoamastaan toiminnasta. Mielestämme tällaisille koonneille olisi siis todellinen tarve.

Koimme alussa toimijoiden rajauksen hankalaksi, koska emme tiedneet etukäteen, kuinka paljon toimintoja heillä on tarjolla. Prosessin alkuvaiheessa oli hankalaa hahmottaa, mihin meidän resurssejamme riittävät ja kuinka paljon työtä toimintojen selvittäminen ja kokoaminen vaatii. Jouduimme pohtimaan todellista työn määrää ja tekemään rajausta paljon. Hirsjärvi ym. (2014, 81–82) sanookin, kuinka aiheen löytämisen jälkeen työtä usein joudutaan rajaamaan jopa useamman kerran. Lopulta kolmannen sektorin toimintojen selvittäminen tuntui mahdolliselta ja sopivalta ajan puitteissa. Halusimme tuoda asiakkaiden tietoon myös pienempiä ja vähemmän tunnettuja toimijoita. Hastrupin ym. (2021, 10) mukaan perhekeskusten kehittämiseen kuuluu verkostojen laajentaminen, jolla halutaan edistää myös pienempien toimijoiden mahdollisuutta osallistua lapsiperheille tarkoitetun avoimen toiminnan kehittämiseen.

Aineistonkeruuseen kuului eri tahojen yhteyshenkilöiden haastattelut, joiden jälkeen aloimme kokoamaan kalenteria. Päätimme toteuttaa tahojen haastattelut yksilöhaastatteluina, koska teimme ryhmässämme työnjakoa toimijoittain. Huomasimme myöhemmin, että meidän tuli selvittää vielä tarkennuksia ja lupa-asioita, liittyen esimerkiksi tilojen esteettömyyteen ja yhteystietojen käyttöön. Kaikki toimijoilta selvitettävät asiat olisi voinut selvittää etukäteen huolellisemmin, ettei eri tahojen yhteyshenkilöitä olisi tarvinnut kuormittaa useaan kertaan sähköpostiviesteillä ja puheluilla.

Keskustellessa toiminnoista eräs yhteyshenkilö esitti idean ryhmähaastattelusta, ja pohdimmekin sitä yhtenä vaihtoehtona. Ryhmähaastattelu on tilanne, jossa on useampi haastateltava paikalla samanaikaisesti. Tavoitteena on keskustella ryhmänä tutkittavasta aiheesta. (Puusa 2020, 115.) Jälkikäteen ajateltuna ryhmähaastattelulla olisi säästetty resursseja, ja olisimme saaneet tehtyä varmempaa kartoitusta toiminnoista. Saaranen-Kauppinen & Puusniekan (2006) mukaan ryhmähaastattelussa saadaan tietoa nopeasti ja yhtäaikaista monelta henkilöltä. Osallistujat myös voivat auttaa toisiaan muistamaan asioita. Koimme epävarmuutta siitä, olimmeko ottaneet huomioon kaikki kriteereihin sopivat toimijat ja toiminnot. Totesimme työskentelyn aikana kuitenkin, että ryhmähaastattelussa haasteeksi voi nousta yhteisen ajan löytäminen, sillä meilläkin oli välillä haasteita sovittaa aikatauluja yhteen opinnäytetyöprosessin aikana.

Halusimme tehdä kalenterista mahdollisimman selkeän ja informoivan, vaikka suunnitelma tuotoksen muodosta muuttuikin. Kohtasimme haasteen tuotoksen selkeyteen liittyen toimintojen koontivaiheessa. Yritimme selvittää, millaisia erilaisia muokkausohjelmia kalenterin tekemiseen on, ja lopulta valitsimme Canvan. Alkuperäinen idea saada toiminnot mahtumaan yhdelle Canva-sivulle osoittautui mahdottomaksi, koska avoimia toimintoja oli Iisalmessa enemmän, kuin alun perin luulimme.

Jouduimme joustamaan kalenterin visuaalisuudesta ja selkeydestä, jotta kaikki toiminnot saatiin mahdutettua mukaan. Olisi ollut ihanteellista, jos kalenterinäkömme olisi saatu tehtyä samalle sivulle, mutta selkeyden vuoksi se oli jaettava kahdelle eri sivulle. Silloin esimerkiksi tekstien fonttikoko säilyi riittävän isona ja selkeänä. Kalenterin tilan puutteen vuoksi emme pystyneet myöskään käyttämään haluamaamme määrää Papunetin kuvia hahmottamaan toimintojen sisältöä. Olisimme voineet tehdä enemmän selvitystyötä siitä, millä ohjelmalla kalenterinäkömme olisi voinut tehdä yhdelle sivulle. Toisaalta päätöksiä oli välillä tehtävä nopeasti prosessin etenemiseksi. Uuden ohjelman käyttämisen opettelu olisi myös voinut viedä paljon aikaa.

Olimme tyytyväisiä, että valitsimme ohjelmaksi Canvan. Se oli helppokäyttöinen esimerkiksi suomenkielisyys vuoksi, ja siinä on paljon sellaisia toimintoja, joiden avulla kalenterista oli mahdollista tehdä visuaalisesti miellyttävän näköinen. Canvan käyttö oli meille jo aiemmin tuttua, joten sen käytön opettelemiseen ei tarvinnut käyttää ylimääräistä aikaa. Ajankäytön näkökulmasta ajattelimme siis, että tutun ohjelman käyttö tuotoksen tekemisessä oli järkevää.

Päivittäjän löytäminen toimintakalenterille osoittautui haastavaksi. Päivittämiseen tarvittavia resursseja ei ymmärtänyt, ennen kuin toiminnot oli itse selvittänyt, koonnut ja avannut tekstimuotoon. Tekijöitä oli kolme, mutta työmäärä oli yllättävän iso. Suurimman ajan vei toimintakalenterin pohjan suunnittelu ja toiminnoista tarkemmin kertovat sivut. Tuotoksen ideoinnissa olisi ollut hyvä ottaa huomioon päivittäminen, ja pohtia mihin resurssit olisi riittävämmät. Tällöin tuotoksen käyttöönotosta voisi olla varmempi ja se olisi myös paremmin hyödynnettävissä. Jos toimintakalenterin päivittäminen vaatii paljon resursseja, on riskinä, että sen käyttöönotto viivästyy tai sitä ei voida hyödyntää sellaisenaan. Silloin tuotos ei ole asiakkaita tai työntekijöitä palveleva.

Saavutettavuuden näkökulmasta oli mielestämme järkevää tehdä toimintakalenterista sähköinen, koska se voidaan tulevaisuudessa julkaista esimerkiksi eri sosiaalisen median alustoilla. Sähköisesti tuotetulla tiedolla, saadaan todennäköisesti saavutettua kohderyhmää laajasti. Toisaalta pitää myös muistaa, että perheiden antamasta palautteestakin ilmeni, että osa perheistä toivoisi saavansa toimintakalenterin ei-sähköisenä versiona suoraan kotiin. Toimintakalenteri on mahdollista myös tulostaa, jos se on tarpeen. Digipalveluilla voitaisiin lisätä tiedon saavutettavuutta (Pennanen ym. 2023, 32). Koemme, että palautteen perusteella sähköinen toimintakalenteri lisäisi Iisalmen kolmannen sektorin toimintojen saavutettavuutta

Perheiden sekä muiden toimijoiden palautteen perusteella koimme tuotoksemme olevan onnistunut. Uskomme, että toimintakalenteri helpottaa vanhempien arkea ja he voivat löytää sen avulla uusia toimintoja. Itse koimme onnistuneemme kalenterin toteutuksessa, vaikka välillä pohdimmekin, onko kalenteri riittävä ja olisiko siinä voinut olla vielä enemmän informaatiota. Täytyy kuitenkin muistaa, että olimme saatavilla olevilla resursseilla suunnitelleet ja tehneet tuotoksen alusta asti. Olimme myös kysyneet palautetta ja kommentteja lähipiiriltämme jo kehittämisvaiheessa. Tuotostamme olisi helppoa jatkokehittää sekä siihen voi helposti lisätä toimijoita, mikäli se koetaan tarpeelliseksi.

Olemme tyytyväisiä myös siihen, miten toteutimme työskentelyä. Vaikka prosessi sisälsi paljon itsenäisen työskentelyn vaiheita, teimme kuitenkin työtä ryhmänä. Kun tuotimme raporttiin uutta tekstiä, se jätettiin punaiseksi. Tällöin jokainen ryhmän jäsen pystyi lukea uuden tekstin ja pysyi ajan tasalla raportin edistymisestä. Luimme raporttia aktiivisesti koko prosessin ajan, koska halusimme tuottaa mahdollisimman yhtenäistä tekstiä. Pidimme monia etätapaamisia Zoom-yhteyden välityksellä, mutta kokoonnuimme myös lähitapaamisissa, joissa opinnäytetyötä on käyty läpi kokonaisvaltaisesti.

Prosessi vaati paljon selvitystyötä ja esimerkiksi sähköpostiviestien lähettämistä. Olimme jokainen vuorollamme yhteyttä opinnäytetyöhön liittyviin henkilöihin ja pidimme huolen siitä, että asioista tiedotettiin myös muille ryhmän jäsenille. Työn- ja vastuunjako onnistui mielestämme hyvin, ja yhteistyö oli tiivistä koko prosessin ajan. Koemme, että työskentelymme oli läpinäkyvää ryhmäläistemme kesken ja kaikki saivat olla tasavertaisia jäseniä ryhmässä. Tämä oli tärkeää myös eettisyyden näkökulmasta.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Kehittämistyön aihe valittiin yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Aiheen valinnassa yhdistettiin oma mielenkiintomme ja toimeksiantajan esille tuoma tarve. Pohdimme prosessin alussa resursseja ja siitä, minkälainen kehittämistyö meidän oli mahdollista toteuttaa. Ajattelimme kehittämistyön tuotoksen, ennen kaikkea auttavan ja tukevan asiakkaita sekä Perheentalon työntekijöitä selkeyttämällä lapsiperheille tarkoitettujen toimintojen kokonaisuutta.

Emme tarvinneet tutkimuslupaa opinnäytetyöhömmä, koska kyseessä oli kehittämistyö. Vaikka kyseessä ei ole varsinainen tutkimus, vaaditaan silti tutkivaa tapaa toimia (Humak julkaisuaika tuntematon). Meidän oli myös noudatettava hyvää tieteellistä käytäntöä. Se tarkoittaa eettistä, rehellistä, avointa ja muita kunnioittavaa työtettä. Työskentelyn oli myös oltava suunnitelmallista. (Raivo & Lempinen 2019, 7–9.) Opinnäytetyöprosessiin sisältyi opinnäytetyösuunnitelma ja muut vaiheet, jotka hyväksyttiin opettajalla. Työskentelymme perustui suunniteltuun toimintaan, vaikka suunnitelma muokkaantui prosessin aikana.

Tiedonkeruuvaiheessa teimme ensin kartoitusta internet-sivujen avulla lapsiperheiden palveluiden toiminnoista, jotta saimme käsitystä kriteereihin sopivien toimintojen määrästä. Haastattelimme toukokuussa lisäksi palveluverkoston toimijoita, koska valitsemamme esimerkkikuukauden eli syyskuun toiminnot, eivät olleet vielä nähtävissä internetissä. Haastatteluihin osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Aineistoa oli niin vähän, ettemme kokeneet tarvetta nauhoittaa haastatteluita, vaan teimme muistiinpanoja keskustelun aikana. Varmistimme yhteyshenkilöiltä, että muistiinpanojen tekeminen keskustelun ohessa kävi heille.

Kysyimme myös jokaiselta yhteyshenkilöltä luvan käyttää heidän yhteystietojaan ja logojaan tuotoksessamme. Tarkistimme myös tiedon tilojen esteettömyydestä ennen esteettömyysmerkin käyttöä tuotoksessa. Elokuussa varmistimme vielä toimijoilta syyskuun toimintojen paikkansapitävyyden, jotta tieto toiminnoista olisi varmasti ajantasaista. Kerroimme heille jokaisessa yhteydenotossa, mihin tarkoitukseen tietoa käytettiin. Hävitimme saadut tiedot ja sähköpostitse käydyt keskustelut asianmukaisesti, kun emme enää tarvinneet niitä.

Tahojen yhteyshenkilöiden nimiä ei kerrottu kehittämistyön raportissa, koska se ei ollut tarpeellista. Ainoastaan toimintakalenterin infisivuilla kerrottiin tarvittavista yhteystiedoista, joiden avulla toiminoista olisi mahdollista kysyä lisätietoja. Meidän täytyi antaa tietosuojailmoitus henkilöille, joita haastattelimme. Opinnäytetöissä noudatetaan tietosuoja-asetusta, jonka mukaan erilaisten henkilötietojen kerääminen vaatii tietosuojailmoituksen (Savonia julkaisuaika tuntematon). Myös esimerkiksi ääni ja video ovat henkilötietoja, kun ne ovat tunnistettavia (Tietosuojavaltuutetun toimisto julkaisuaika tuntematon). Tietosuojailmoituksen laatimisella varmistimme, että haastateltava ymmärsi, mihin tietoa käytettiin ja miten sitä käsiteltiin.

Vuonna 2023 siirryttiin hyvinvointialueille. Ymmärsimme sen, että jotkut palvelut hakivat vielä paikkaansa järjestelmässä. Vaikka keräämämme toiminnot olivat pääasiassa kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamia, tehtiin yhteistyötä paljon julkisen sektorin kanssa. Palvelut tulevat aina muuttumaan ja kehittymään. Siksi koimme myös tärkeäksi tehdä kehittämistyön, jota voisi kehittää ja muokata myös palveluiden ja toimintojen muuttumisen myötä. Tuotoksemme muokkausmahdollisuuksien myötä se pysyisi todennäköisemmin ajantasaisena ja luotettavampana kuin tuotos, jota ei ole mahdollista päivittää jatkuvasti.

Kalenterin päivittäjän tulisi jatkossa päivittää toimintakalenterin kuukauden nimi, päivämäärät sekä toiminnot kuukausikohtaisesti. Tarjosimme kalenterin päivittämistä useammalle taholle, mutta heillä ei ollut tähän tarvittavia resursseja. Aihettamme pidettiin kuitenkin ajankohtaisena ja tärkeänä. Tiesimme, että kalenterin päivittäjän löytäminen tulee olemaan haastavaa, sillä päivittäminen vaatisi resursseja ja osan yhden työntekijän työajasta. Koetaan ettei palvelujärjestelmässä digitaalisten palveluiden käyttöön ole tarpeeksi resursseja sillä työntekijöitä tarvitaan perustyöhön (Pennanen 2023, 47).

Puhuimme toimeksiantajan kanssa tuotoksen päivittämisestä ja sovimme, että tuotos jää Perheentalolle opinnäytetyön valmistuttua. Tätä varten opinnäytetyösopimuksessa annettiin Perheentalolle muuntelu-, käyttö- ja omistusoikeudet, jolloin päivittämiseen liittyvät asiat jäivät Perheentalon vastuulle. Annoimme siis toimeksiantajallemme luvan käyttää ja muokata työtämme tarvittaessa.

Muita kunnioittavaa työtä toteutimme huolehtimalla, että tekemämme tuotos ja kirjoitettu teksti olivat omia. Meidän piti muistaa, että plagiointi oli ehdottomasti kiellettyä. Lähteitä täytyi hyödyntää, ja niiden käyttämisessä oli muistettava noudattaa Savonian raportointiohjeita. Ajattelimme, että muiden tekstien käyttäminen omina, rikkoo eettisyyttä, rehellisyyttä ja avoimuutta. Raivon & Lempi-sen (2019, 7) mukaan opinnäytetyöt on määrä tarkistaa plagiointijärjestelmässä. Valmiit opinnäytetyöt julkaistaan Theseuksessa ja ne ovat tällöin vapaasti saatavilla ja kaikkien nähtävillä.

Kunnioitimme myös toimeksiantajaa, perheitä, haastateltavia toimijoita sekä toisiamme ryhmänjäseninä. Yhteyshenkilömme Perheentalolta huolehti siitä, että heidän työyhteisönsä oli tietoinen kehittämistyön etenemisestä ja sen tuotokseen liittyvistä sovitusta asioista. Keskustelimme ja sovimme yhteyshenkilön kanssa asioista ennen kuin teimme päätöksiä. Kohtelimme toisiamme kunnioittavasti ja tasavertaisesti, ja pyrimme tekemään työstä kaikkia ryhmän jäseniämme miellyttävän. Pyrimme tekemään työnjakoa mahdollisimman tasaisesti ja lisäksi olimme tarvittaessa joustavia.

7.3 Ammatillinen kasvu

Raportissa käytettiin selkeää asiatekstiä. Olimme harjoitelleet ammatillisen kielen käyttämistä ja asiatekstin kirjoittamista opiskeluiden aikana, ja opinnäytetyön raportin kirjoittamisessa niitä taitoja tarvittiin. Myös tietotekniikkataidot korostuivat, koska opinnäytetyöhön liittyy usein esimerkiksi taulukoiden tekemistä sekä kuvien ja apuohjelmien käyttämistä. Sosiaali- ja terveysalan työssä tulemme tarvitsemaan ammatillisen kirjoittamisen taitoa esimerkiksi erilaisten suunnitelmien laatimisessa ja asiakastietojärjestelmiin raportoinnissa.

Sosiaalialaan liittyvä tietomme lisääntyi opinnäytetyöprosessin aikana. Opinnäytetyöhön kuului esimerkiksi tiedonhaku, oman toiminnan tarkastelu ja vuorovaikutus toimijoiden kanssa. Hyödynsimme ammatilliseen kasvuun liittyvässä pohdinnassa, vuonna 2023 SOAMK:n verkostokokouksessa hyväksytyjä sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseja. (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023.) Koska kompetenssit ohjaavat meidän toimintaamme ammattilaisina, koimme niiden olevan tärkeitä myös pohtiessamme ammatillista kasvua opinnäytetyön tekemisen aikana. Pohdinnassa olemme tuoneet esille laajasti omia näkökulmiamme siitä, miten koemme opinnäytetyöprosessin vaikuttaneen omaan ammatilliseen kasvuamme ja miten koemme prosessin hyödyttävän meitä myös tulevaisuudessa.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseja ovat sosiaalialan eettinen ja asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallisuutta edistävä yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen (sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023). Peilasimme siis ammatillista kasvuamme näihin kompetensseihin, oman suuntautumisemme näkökulmasta. Pidimme rikkautena sitä, että yhdistimme kehittämistyössä sekä palveluohjauksen että varhaiskasvatuksen suuntautumiset. Jokainen pystyi ilmaisemaan omaa ammatillista suuntautumistaan, mutta samalla halusimme yhdistää osaamistamme ja tuoda eri osaamisalueiden yhdistämisen tärkeyden esille.

Sosiaalialan asiakastyön osaamisen kompetenssiin kuuluu esimerkiksi yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen arjen tavoitteellinen tukeminen erilaisissa elämäntilanteissa (sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023). Tämä kompetenssi liittyi vahvasti kehittämistyömme tavoitteisiin. Kehittämistyömme tuotoksella halusimme edistää esimerkiksi lapsiperheiden arjen sujuvuutta, ja tehdä aikataulujen suunnittelemisen heille helpommaksi. Tämä kuuluu myös Perheentalo-yhteistyön tavoitteisiin (Perheentalo julkaisuaika tuntematon). Koimme, että olemme siis tämän kehittämistyön myötä tukeneet tavoitteellisesti perheiden arkea ja sen sujuvuutta, ja samalla lisänneet omaa sosiaalialan asiakastyön osaamistamme.

Sosiaalialan asiakastyön osaamisen kompetenssiin kuuluu ammatillisesti ja dialogisesti toimiminen vuorovaikutustilanteissa, sekä kyky reflektoida omaa toimintaa kriittisesti (sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023). Koimme, että pääsimme harjoittelemaan ammatillista vuorovaikutusta paljon tämän prosessin aikana. Olimme yhteydessä moniin eri toimijoihin selvittäessämme toimintoja. Pyrimme dialogiseen toimintaan toimeksiantajamme kanssa, jotta voisimme muodostaa yhteisen ymmärryksen prosessista. Dialogisuuteen liittyy vahvasti se, että kaikki osallistujat saavat esittää oman näkemyksensä ja kysymyksiä avoimesti (Arnkil & Seikkula 2009, 57).

Harjoittelimme oman toimintamme kriittistä reflektointia kehittämistyötä tehdessä. Vilkan (2021, luku 1) mukaan opinnäytetyöprosessin yksi tärkeimmistä elementeistä on reflektiivinen ajattelu sekä työn sisältöön liittyvä argumentaatio. Teimme jatkuvaa arviointia omasta toiminnastamme ja tekevästämme valinnoista. Osasimme tunnistaa työskentelystämme asioita, joissa olemme onnistuneet. Toisaalta tiedostimme myös ne asiat, joissa olisi vielä kehitettävää. Olisimme esimerkiksi voineet säästää resursseja toteuttamalla toimijoiden haastattelut ryhmähaastatteluna.

Saimme myös lisää taitoja toimia yhteistyössä monipuolisesti eri toimijoiden kanssa. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina meidän tulee tuntea suomalainen sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmä, jotta osaamme ohjata asiakkaita palveluihin ja kertoa heille tarkemmin niistä. Yksi sosiaalialan kompetensseista onkin sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen. Sosionomeina meidän tulee toimia monitoimijaisessa verkostoyhteistyössä sosiaalialan asiantuntijoina, asiakkaan edun mukaisesti. (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023.) Saimme lisää taitoja toimia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa esimerkiksi silloin, kun keräsimme tietoja toiminnoista.

Koimme palvelujärjestelmään tutustumisen myötä osaavamme tunnistaa paremmin, mistä palveluista voi saada tarvittavaa tukea. Jokaisen meidän tietämyksemme karttui. Koimme, että meillä oli nyt enemmän tietoa julkisen ja yksityisen sektorin lapsiperheiden palveluista ja toiminnoista. Koulutuksemme aikana olimme käyneet laajasti läpi julkisen ja yksityisen puolen palveluverkoston. Halusimme tässä työssä nostaa kolmannen sektorin tärkeyttä esiin palvelujärjestelmässämme ja se olikin yksi syistä, miksi valitsimme mukaan eri järjestöjä ja seurakuntia. Koimme myös itse oppineemme enemmän kolmannen sektorin merkityksestä kehittämistyöprosessin aikana. Palvelujärjestelmäosaamisemme karttui prosessin myötä, sekä saimme lisää taitoa ottaa asiakkaan edut ja toiveet paremmin huomioon.

Sosionomin tulisi osata jäsentää hyvinvointiin liittyviä alueellisia ja kansallisia haasteita sekä tunnistaa, kuinka ne vaikuttavat sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouteen (sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023). Koimme, että prosessin aikana tämä taito kehittyi. Kehittämistyön aikana tutkimme paljon perheiden palveluverkoston ja perheiden hyvinvointia. Kehittämistyön myötä esille nousi se, että kaikilla perheillä ei ole tietoa palveluista ja toiminnoista, joka voi vaikuttaa perheiden hyvinvointiin. Tämä voi haastaa monia palveluita ja kuormittaa niitä. Osasimme tunnistaa paremmin erilaisia haasteita sekä sitä, miten palveluverkoston haasteet vaikuttavat palveluihimme. Koimme osaavamme tarkastella yhteiskuntaa myös eri näkökulmista ja tunnistaa kehittämiskohteita, ja sitä miten omalla työllämme voimme vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin kokonaisvaltaisemmin.

Myös meidän oma kehittämisosaamisemme kehittyi paljon. Prosessin aikana teimme konkreettisen työvälineen eli sähköisen toimintakalenterin, ja onnistuimme kokoamaan asiakkaita ja työntekijöitä palvelevan tuotoksen. Prosessin aikana kävimme läpi monia vaiheita. Välillä tarkastelimme tuotosta uudelleen ja muokkasimme sitä. Opimme paremmin ottamaan huomioon yhteistyön merkityksen. Prosessin aikana teimme yhteistyötä asiakasryhmän, opettajien, eri toimijoiden, toimeksiantajan sekä toistemme kanssa. Sosionomin tulee osata toimia aktiivisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja ymmärtää sen merkitys. Ilman aktiivista yhteistyötä kaikkien kehittämistyöhömme osallistuneiden kanssa, emme olisi saaneet koottua kaikkia palvelevaa toimintakalenteria. Osaammekin arvostaa tämän kehittämistyön myötä enemmän kaikkien työhön osallistuneiden näkökulmia.

7.4 Tuotoksen hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Ajattelimme, että Perheentalon työntekijöiden olisi helppo hyödyntää toimintakalenteria omassa työssään kohdatessaan perheitä. Käytännössä työntekijä voi esimerkiksi kysyä perheitä, ovatko he huomanneet toimintakalenterin, tai onko sieltä löytynyt mitään heille kiinnostavaa toimintaa. Perheet saattavat kysyä lisätietoja toiminnoista, jolloin työntekijät voivat ohjata ja neuvoa perheitä löytämään heille sopivia ja mieleisiä toimintoja. Toimintakalenterin ajankohtaista ei-sähköistä versiota voisi myös jakaa erilaisissa lapsiperheille suunnatuissa tapahtumissa. Ajatuksena kuitenkin oli se, että Perheentalon työntekijät voisivat hyödyntää toimintakalenteria vaivattomasti arjen työssään.

Vaikka kehittämistyön tekemisen aikana toimijoiden resurssit eivät riittäneet näin laajan sähköisen tuotoksen ylläpitämiseen, tilanne voi olla tulevaisuudessa erilainen. Sähköisyys tulee olemaan kenties koko ajan isommassa roolissa sosiaali- ja terveysalan työssä. On mahdollista, että työntekijöiltä tarvitaan yhä suurempaa panosta esimerkiksi sosiaalisen median ja sähköisten palveluiden ylläpitoon. Voikin siis olla, että tulevaisuudessa etenevässä määrin osa työntekijöistä on keskittänyt resurssinsa vain näihin asioihin. Tällöin esimerkiksi toimintakalenterien ja muiden koontien päivittämiseen olisi paremmin aikaa.

Toimintakalenterimme päivittäminen vaatii toimijoiden välistä yhteistyötä, koska tulevan kuukauden toiminnot tulee tarkistaa jokaiselta toimijalta. Kaikki siinä olevat toiminnot eivät ole säännöllisesti ja tiettyinä ajankohtana toistuvia, joka tuo mukanaan omat haasteensa. Selvitystyötä voi tehdä myös tahojen internet-sivuilta ja sosiaalisesta mediasta, mutta voisi olla vaivattomampaa puhua niistä muiden yhteyshenkilöiden kanssa. Mielekkäintä olisi, jos jokaisella taholla olisi omat yhteyshenkilöt, jotka muodostaisivat moniammatillisen tiimin. Olisi resursseja säästävää kokoontua kerran kuukaudessa ja jakaa oman tahon tarjoamat toiminnot toisille, ja vastuuhenkilö kokoaisi ne yhteen kalenterin päivittämistä varten.

Kuten perheiltä saadussa palautteessakin mainittiin, toimintakalenterista voisi tulevaisuudessa tehdä esimerkiksi puhelinsovelluksen, jossa toimintoja painamalla käyttäjä saisi näkyviin infosivut toiminnoista. Tällöin lisätietoja ei tarvitsisi alkaa etsimään erillisiltä sivuilta toisin kuin nyt. Tämä helpottaisi toimintakalenterin käyttöä ja veisi samalla vähemmän aikaa. Puhelinsovelluksen tekeminen vaatisi paljon teknisiä taitoja, mihin meillä ei olisi välttämättä osaaminen riittänyt. Toki apua tietoteknisiin asioihin sai esimerkiksi opettajilta ja osaavilta läheisiltä. Toimintakalenterin tekeminen puhelinsovelluksen muodossa voisi olla mainio kehittämistyön aihe tuleville opiskelijoille, ja työssä voisi mahdollisesti hyödyntää eri alojen osaamista. Monialaisen opinnäytetyön tekeminen voisi myös olla hyvin antoisa prosessi.

Kalenterinäkömän tekeminen yhdelle sivulle ja näin ollen selkeyden parantaminen voisi olla myös hyvä kehittämisidea. Toimintakalenteria olisi vaivattomampaa ja helpompaa katsoa, kun kaikki toiminnot voisi nähdä kerralla. Emme olleet tietoisia, millaisella ohjelmalla kalenterin voisi tehdä niin, että kaikki kuukauden toiminnot mahtuisivat samalle sivulle, tuotoksen olematta kuitenkaan epäselkeän näköinen. Tätä asiaa emme kyenneet ratkaisemaan prosessin aikana, mutta se jääköön mielenkiintoiseksi jatkokehitysideaksi.

LÄHTEET

- Bektas, Gülcan, Boelsma, Femke, Wesdorp, L. Carline, Seidell, C. Jacob, Baur, E. Vivianne & Dijkstra, Coosje, S. 2021. Supporting parents and healthy behaviours through parent-child meetings – a qualitative study in the Netherlands. *BMC Public Health* 21. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-11248-z>. Viitattu 14.2.2023.
- Bulling, Ingunn Skjesol & Berg, Berit 2018. "It's our children!" Exploring intersectorial collaboration in family centres. *Child & Family Social Work* 23 (4), 726–734. <https://doi.org/10.1111/cfs.12469>. <https://doi.org/10.1111/cfs.12469>. Viitattu 25.1.2023.
- Bulling, Ingunn Skjesol 2017. Stepping through the door- exploring low-threshold services in Norwegian family centres. *Child & Family Social Work* 22 (3), 1264–1273. <https://doi.org/10.1111/cfs.12343>. Viitattu 18.1.2023.
- Correia, Nadine, Carvalho, Helena, Fialho, Margarida & Aguiar, Cecília 2020. Teachers' practices mediate the association between teachers' ideas and children's perceived participation in early childhood education. *Children and Youth Services Review*. 108. 1–10. <https://doi-org.ezproxy.savonia.fi/10.1016/j.childyouth.2019.104668>. Viitattu 20.11.2023
- Direktiivi 2016/2012/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin elinten verkostoviestien ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta. Euroopan unionin virallinen lehti 2.12.2016. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016L2102#ntr1-L_2016327FI.01000101-E0001. Viitattu 23.1.2023.
- Falicov, Celia, Nakash, Ora & Alegria, Margarita 2021. Centering the Voice of the Client: On Becoming a Collaborative Practitioner with Low-Income Individuals and Families. *Family process* 60 (2), 670–687. <https://doi.org/10.1111/famp.12558>. Viitattu 25.1.2023.
- Gadsden, Vivian L, Ford, Morgan & Breiner, Heather 2016. Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0–8. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/21868>. Viitattu 17.11.2023.
- Halme, Nina, Kekkonen, Marjatta & Perälä, Marja-Leena 2012. Perhekeskukset Suomessa. Palvelut, yhteistoiminta ja johtaminen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Raportit ja selvitykset 2012:62. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90890/URN_ISBN_978-952-245-747-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 31.1.2023.
- Halme, Nina, Perälä, Marja-Leena & Kanste, Outi 2014. Lasten ja perheiden palvelujen saavutettavuus ja avun riittävyys – rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi. *Hoitotiede* 26 (3), 217–230. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128308>. Viitattu 26.9.2023.
- Hastrup, Arja, Pelkonen, Marjaana & Varonen, Päivi 2021. Perhekeskusten kehittäminen ja vakiinnuttaminen tulevilla hyvinvointialueilla: ohjeita toimintasuunnitelman laadintaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 9/2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141560/URN_ISBN_978-952-343-635-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 10.11.2023.
- Hastrup, Arja, Pelkonen, Marjaana, Varonen, Päivi & Kekkonen, Marjatta 2021. Perhekeskukset ja niiden kohtaamispaikat Suomessa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimuksesta tiiviisti 65/2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143354/URN_ISBN_978-952-343-759-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 31.1.2023.
- Heiskanen, Lotta, Helamaa, Tiina, Laru, Suvi, Muuronen, Kaisu, Salmi, Anna, Satuli-Kukkonen, Tarja & Ukkonen-Wellmeroth, Juulia 2019. Vanhemmuuden ja parisuhteen tukeminen järjestöjen ydintehdävänä. Teoksessa Tuovi Hakulinen, Taina Laajasalo & Jukka Mäkelä (toim.) Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön. Helsinki: PunaMusta, 30–33.

- Helminen, Jari (toim.) 2017. Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, Leena 2022. Osallisuus syntyy yhteistyöstä. *Kasvatus* 53 (3), 304–305. <https://journal.fi/kasvatus/article/view/120233>. Viitattu 19.10.2023.
- Humak julkaisuaika tuntematon. Opinnäytetyöopas YAMK. Verkkojulkaisu. Päivitetty 4.10.2023. <https://humak.libguides.com/c.php?g=688355&p=4925415>. Viitattu 10.11.2023.
- Hyppönen, Hannele & Ilmarinen, Katja 2019. Sähköisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjonta, palvelujen käyttö ja esteet. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Teoksessa Laura Kestilä ja Sakari Karvonen (toim.) Suomalaisten hyvinvointi 2018.* <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201903016764>. Viitattu 1.2.2023.
- Kalmari, Hanne & Mäkelä, Jukka julkaisuaika tuntematon. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Suunnitelma kansallisen ja maakunnallisen toimeenpanon tueksi (projektisuunnitelma). Pdf-tiedosto. <https://verkkojulkaisut.valtioneuvosto.fi/stm/zine/14/pdf>. Viitattu 6.2.2023.
- Kangas, Jonna, Lastikka, Anna-Leena & Karlsson, Liisa 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Helsinki: Otava.
- Kekkonen, Marjatta 2019. Kohtaamispaikka perhekeskuksessa. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimuksesta tiiviisti 2/2019.* https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137395/TUTI%202019_2_15022019.pdf?sequence=4&isAllowed=y. Viitattu 25.1.2023.
- Kekkonen, Marjatta julkaisuaika tuntematon. Yhteisöllinen työ perhekeskuksissa ja niiden kohtaamispaikoissa. Kohtaamispaikkatoiminnan kriteerit ja arviointityökalu, koordinointi sekä esteettömyys ja saavutettavuus. *Lastensuojelun keskusliitto. Perheet keskiöön! Verkkojulkaisu.* https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Yhteisollisyys-arviointikriteerit-ja-tyokalu_ULi-Lohja.pdf. Viitattu 10.11.2023.
- Kero, Kirsi & Kosunen, Sirkka 2022. Yhdessä etsien ratkaisuja perheiden palveluohjauksessa. Teoksessa Karri Blommila, Miia Juntunen & Sirkka Kosunen (toim.) *Puheenvuoroja palveluohjauksesta. Suomen palveluohjausyhdistys, SPO ry. Keuruu: Profami Oy, 160–168.*
- Kivinen, Tuula, Vanjusov, Heidi & Vornanen, Riitta 2020. Asiakkaan ääni – osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet. *Uudistuva sosiaali- ja terveysala 267–293.* <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202011308327>. Viitattu 20.10.2023.
- Klemetti, Reija, Vuorenmaa, Maaret, & Helakorpi, Satu 2021. Vauvaperheiden hyvinvointi- FinLapset-kyselytutkimus 2020: Koronapandemia on heikentänyt vauvaperheiden jaksamista- tyytyväisyys perhe-elämään silti suurta. *Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Raportit ja selvitykset 2021:6.* <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141082/Vauvaperheiden%20hyvinvointi%20%e2%80%93%20FinLapset-kyselytutkimus%202020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 18.10.2023.
- Kokko, Riitta-Liisa 2018. Asiakaslähtöisyys tavoitteena työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti 26 (2), 123–139.* <https://doi.org/10.30668/janus.66411>. Viitattu 15.1.2023.
- Kähkönen, Liisa 2015. Varhainen puuttuminen päiväkodeissa ja lastenneuvoloissa. Helsingin kaupunki tarkastusvirasto. Arviointimuistio 14.9.2015. https://www.arviointikertomus.fi/sites/default/files/pdf/article-memo/2016/arviointimuistio_varhainen_puuttuminen_paivakodeissa_ja_neuvoloissa.pdf. Viitattu 13.11.2023.

- Laine, Timo 2018. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, Raine (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 29–50.
- Laitila, Heidi, Lunkka, Nina, & Suhonen, Marjo 2020. Asiakaslähtöisyys lapsi- ja perhepalveluiden moniammatillisessa verkostoyhteistyössä vanhempien kokemana. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 57 (1), 3–16. <https://doi.org/10.23990/sa.75675>. Viitattu 12.1.2023.
- Laitinen, Seija, Heiskanen, Elina, Winter, Tarja, Peltola, Anne, Puustinen, Kaija, Naukkarinen, Hanna & Järvinen, Jaana. Julkaisuaika tuntematon. Varhaisen tuen käsikirja 2022–2025. Pieksämäen kaupunki. <https://www.pieksamaki.fi/wp-content/uploads/Varhaisen-tuen-kasikirja-paivitetty-2022.pdf>. Viitattu 13.11.2023.
- Lammi-Taskula, Johanna, Vuorenmaa, Maaret, Aunola, Kaisa & Sorkkila, Matilda 2020. Matalan kynnyksen sosiaalipalvelut lapsiperheiden tukena ja palveluiden käyttö COVID-19-epidemian aikana. Terveys- ja hyvinvoinninlaitos. Tutkimuksesta tiiviisti 15/2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140115/URN_ISBN_978-952-343-522-3.pdf. Viitattu 20.11.2023.
- Lastensuojelun Keskusliitto julkaisuaika tuntematon. Yhteisöllinen työ perhekeskuksissa ja niiden kohtaamispaikoissa. Kohtaamispaikkatoiminnan kriteerit ja arviointityökalu, koordinointi sekä esteettömyys ja saavutettavuus. Perheet keskiöön! Verkkojulkaisu. https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Yhteisollisuus-arviointikriteerit-ja-tyokalu_ULi-Lohja.pdf. Viitattu 10.11.2023.
- Lehtonen, Olli, Muilu, Toivo & Vihinen Hilikka 2019. Multi-Local Living – An Opportunity for Rural Health Services in Finland? *European countryside* 11 (2), 257–280. <https://doi.org/10.2478/euco-2019-0013>. Viitattu 3.8.2023.
- Lähteinen, Sanna, Pehkonen, Aini, & Pohjola, Anneli 2022. Asiakasturvallisuuden ulottuvuudet sosiaalihuollossa. *Janus Sosiaalipolitiikan Ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti* 30 (4), 343–358. <https://doi.org/10.30668/janus.113603>. Viitattu 1.2.2023.
- Marotz, Lynn R & Kupzyk, Sara 2018. *Parenting Today's Children: a developmental perspective*. Boston: Gengage Learning.
- Mäki-Valkama, Soile 2016. Lapsiperheiden palveluohjaus asiakkaiden kokemana. Pro gradu -tutkielma. Yhteiskunta ja kulttuuritieteiden yksikkö, sosiaalityö. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201612122781>. Viitattu 26.9.2023.
- Mönkkönen, Kaarina 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna: Gaudeamus.
- Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Pdf-tiedosto. Julkaistu 18.2.2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf. Viitattu 23.10.2023.
- Papunet julkaisuaika tuntematon. Mikä on Papunet? Papunet-verkkopalvelu. Verkkojulkaisu. Päivitetty 25.9.2023. <https://uusi.papunet.net/mika-on-papunet/>. Viitattu 19.10.2023.
- Pelkonen, Marjaana 2019. Vanhemmuuden- ja parisuhteen tuki perhekeskusten ydintehtävänä. Teoksessa Hakulinen, Tuovi, Laajasalo, Taina & Mäkelä, Jukka (toim.) Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön. Helsinki: PunaMusta, 106–108.

Pelkonen, Marjaana, Hastrup, Arja, Normia-Ahlsten, Leena, Halme, Nina, Kekkonen, Marjatta, Kiviruusu, Olli, Liukko, Eeva, Lämsä, Riikka & Muranen, Päivi 2020. Perhekeskukset Suomessa 2019. Kehittämisen tilanne ja työn jatkuminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 6/2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139242/URN_ISBN_978-952-343-461-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 24.1.2023.

Pennanen, Paula, Jansson, Miia, Torkki, Paulus, Harjumaa, Marja, Pajari, Iida, Laukka, Elina, Lakoma, Sanna, Härkönen, Henna, Verho, Anastasiva, Martikainen, Susanna, Kouvonen, Anne & Leskelä, Riikka-Leena 2023. Digitaalisten palvelujen vaikutus sosiaali- ja terveyden huollossa. Valtioneuvosto. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:52. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-059-2>. Viitattu 20.11.2023.

Perheentalo 2021. Perheentalo-yhteistyön toimintakertomus 2021. Pdf-tiedosto. http://www.perheentalo.fi/File/Perheentalo_yhteisty%C3%B6n_toimintakertomus_2021.pdf?379377. Viitattu 17.8.2023.

Perheentalo julkaisuaika tuntematon. Perheiden avoin kohtaamispaikka Perheentalo Onni ja Ilona. Verkkojulkaisu. <http://www.perheentalo.fi/fi/Toiminnat/Perheentalo+Onni+ja+Ilona+-+perheiden+avoin+kohtaamispaikka+.html>. Viitattu 11.9.2023.

Perälä, Marja-Leena, Halme, Nina & Kanste, Outi 2014. Lapsiperheiden kokemus palvelujen saataavuudesta ja tuen riittävydestä. Teoksessa Lammi-Taskula, Johanna & Karvonen, Sakari (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, 228–239.

Petreljus, Päivi & Erikson, Piia (toim.) 2018. Uudistuva lastensuojelu. Kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa. Terveiden- ja hyvinvoinninlaitos. Työpaperi 32/2018. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137112/URN_ISBN_978-952-343-208-6.pdf. Viitattu 14.2.2023.

Pohjois-Savon hyvinvointialue julkaisuaika tuntematon. Mitä hyvinvointialueella tehdään. Verkkojulkaisu. <https://pshyvinvointialue.fi/mita-hyvinvointialueella-tehdaan>. Viitattu 11.9.2023.

Pulkkinen, Lea 2022. Lapsen hyvinvointi alkaa kodista. Jyväskylä: PS-kustannus.

Puusa, Anu 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus, 103–117.

Raivo, Petri & Lempinen, Petri 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>. Viitattu 9.1.2023.

Rantala, Anja & Uotinen, Sanna 2019. Varhaiskasvattajan ja perheen yhteistyön merkitys. Teoksessa Pihlaja, Päivi & Viitala, Riitta (toim.) Varhaiserityiskasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus, 121–136.

Ristolainen, Hanna, Roivas, Päivi, Mustonen, Erja & Hujala, Anneli 2020. Asiakaslähtöinen palveluohjaus. Teoksessa Anneli Hujala & Helena Taskinen (toim.) Uudistuva sosiaali- ja terveystiete, 241–266. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202011278266>. Viitattu 23.1.2023.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Ryhmähaastattelu. Tampere: yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Verkkojulkaisu. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_4.html. Viitattu 6.11.2023.

Salonen, Kari, Eloranta, Sini, Hautala, Tiina & Kinos, Sirppa 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Kehittämisen menetelmiä ja välineitä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Verkkojulkaisu. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>. Viitattu 9.1.2023.

Saranto, Kaija, Kinnunen, Ulla-Mari, Jylhä, Virpi & Kivekäs, Eija 2020. Digitalisaatio ja sähköiset palvelut uudistuvassa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Teoksessa Hujala, Anneli & Taskinen, Helena (toim.) Uudistuva sosiaali- ja terveysala, 191–204. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-022-9>. Viitattu 5.8.2023.

Savonia julkaisuaika tuntematon. Tietosuoja tutkimuksessa – ohje opinnäytetyön tekijälle. Pdf-tiedosto. <https://amksavonia.sharepoint.com/sites/reppu-opinnayte-tyo/Jaetut%20asiakirjat/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2Freppu%2Dopinnaytetyo%2FJaetut%20asiakirjat%2FSuojatut%20tiedostot%2FTietosuojaohje%5Fopinn%3%A4ytety%3%B6%5F29092021%2Epdf&parent=%2Fsites%2Freppu%2Dopinnaytetyo%2FJaetut%20asiakirjat%2FSuojatut%20tiedostot>. Viitattu 9.1.2023.

Seikkula, Jaakko & Arnkil, Tom Erik 2009. Dialoginen verkostotyö. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205084999>. Viitattu 10.11.2023.

Sinkkonen, Jari & Korhonen, Laura 2015. Pulassa lapsen kanssa. 1. painos. Helsinki: Duodecim.

Sorsa, Minna, Hopia, Hanna, Heino-Tolonen, Tarja & Raitakari, Suvi, 2022. Lapsiperheiden psykososiaalinen tuki suomessa. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti 59 (1), 83–103. <https://doi.org/10.23990/sa.97265>. Viitattu 17.10.2023.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023. Pdf-tiedosto. Julkaistu 20.4. 2023. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>. Viitattu 8.11.2023.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2014/20141301>. Viitattu 8.2.2023.

Stureges, Marion 2015. Supporting Child Participation in the Early Years of Education. Journal of Education and Educational Development 2 (1). 24. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1161450.pdf>. Viitattu 21.11.2023.

Suomen palveluohjausyhdistys SPO ry julkaisuaika tuntematon. Mitä palveluohjaus on? Verkojulkaisu. Päivitetty 2023. <https://www.palveluohjaus.fi/mita-palveluohjaus-on/>. Viitattu 11.1.2023.

Tekijänoikeuslaki 404/1961. <https://finlex.fi/fi/laki/smur/1961/19610404>. Viitattu 24.8.2023.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos julkaisuaika tuntematon. Kohtaamispaikka. Verkojulkaisu. Päivitetty 23.12.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/kohtaamispaikka>. Viitattu 31.1.2023.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2020. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Verkojulkaisu. Päivitetty 14.12.2021. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->. Viitattu 30.1.2023.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2023. Digitaaliset palvelut. Verkojulkaisu. Päivitetty 23.10.2023. <https://thl.fi/fi/web/sote-palvelujen-johtaminen/kehittyva-palvelujarjestelma/digitaaliset-palvelut>. Viitattu 20.11.2023.

Terveydenhuoltolaki 1326/2010. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>. Viitattu 8.2.2023.

Tietosuojavaltuutetun toimisto julkaisuaika tuntematon. Usein kysyttyä kameravalvonnasta. Verkojulkaisu. <https://tietosuoja.fi/usein-kysyttya-kameravalvonta>. Viitattu 13.2.2023.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.

Unicef 2023. YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Tiivistelmä. Verkkojulkaisu.

<https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimus-tiivistettya/>. Viitattu 8.2.2023.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2018/20180540>. Viitattu 31.10.2023.

Vilka, Hanna 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 12.11.2023.

Vuorenmaa, Maaret 2019. Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi 2018. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Raportit ja selvitykset. 2019:10.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138082/Pienten%20lasten%20ja%20heid%c3%a4n%20perheidens%c3%a4%20hyvinvointi%202018final.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Viitattu 18.10.2023.

Zanbar, Lea 2018. Social Workers' Implementation of Client Participation: What Factors Make the Difference? *Journal of social service research* 44 (1), 96–107.

<https://doi.org/10.1080/01488376.2017.1416724>. Viitattu 18.10.2023.

LIITE 1: 1 OPINNÄYTETYÖN ESITTELY PERHEILLE

Hei!

Olemme Veera, Heidi ja Emilia ja opiskelemme viimeistä vuotta sosionomiksi Savonia-ammattikorkeakoulussa Iisalmissa. Teemme opinnäytetyötä, jossa tarkoituksena on tehdä sähköinen toimintakalenteri Iisalmen alueen lapsiperheille tarkoitettuista varhaisen tuen toiminnoista. Tarkoitamme lapsiperheellä perhettä, jossa on alle kahdeksanvuotias lapsi tai lapsia. Olemme rajanneet työmme kolmannen sektorin avoimiin ja matalan kynnyksen toimintoihin. Toimeksiantajamme on Iisalmen Perheentalo.

Olemme koonneet toiminnot sähköisen toimintakalenterin muotoon kuukausitasolla. Esimerkkikuukautena työssämme on syyskuu. Haluamme tuoda perheille tietoon erilaisia Iisalmen alueen toimintoja. Olemme ottaneet mukaan ainoastaan avointa toimintaa, johon ei tarvitse ilmoittautua etukäteen. Haluamme siis tuoda esiin helposti saavutettavia matalan kynnyksen toimintoja. Toiminnoilla tarkoitamme esimerkiksi kerhoja, ryhmiä ja tapahtumia.

Kalenterissa on nähtävissä päivämäärät, viikonpäivät ja kellonajat, milloin mikäkin toiminto järjestetään. Kalenterissa on myös kuvia, jotka auttavat lukijaa hahmottamaan toimintojen sisältöjä paremmin. Lisäksi kalenterin kaikki toiminnot on avattu myös tekstimuodossa. Tekstiosioista löytyy yhteystiedot ja osoitteet sekä tietoa siitä, mitä toiminnot pitävät sisällään.

Haluamme esitellä työmme teille, ja toivomme saavamme palautetta kalenterin toimivuudesta ja hyödyllisyydestä. Keräämme palautetta lyhyen anonyymien Webropol-kyselyn avulla. Toivomme, että kerrotte, mikä työssä on hyvää ja missä olisi kehitettävää.

Kiitämme jo etukäteen vastauksista! 😊

Ystävällisin terveisin

Veera Huhtala, Emilia Haapaniemi ja Heidi Myöhänen

Voit lukea QR-koodin omalla puhelimella tai kirjoittaa linkin netin osoitekenttään. Halutessasi voimme lähettää kyselyn myös sähköpostiisi.

<https://link.webpolsurveys.com/S/3C531C84A67C4C7B>

LIITE 2: WEBROPOL-KYSELY

Palaute toimintakalenterista

1. Mikä mielestäsi on hyvää toimintakalenterissa?

2. Missä olisi mielestäsi kehitettävää?

3. Muuta lisättävää?

Lähetä

Kiitos arvokkaasta palautteestanne!

LIITE 3: SAATEKIRJE

Hei!

Olemme Veera, Heidi ja Emilia ja opiskelemme viimeistä vuotta sosionomiksi Savonia-ammattikorkeakoulussa Iisalmissa. Teemme opinnäytetyötä, jossa tarkoituksena on tehdä toimintakalenteri Iisalmen alueen lapsiperheille tarkoitetuista varhaisen tuen toiminnoista. Tarkoitamme lapsiperheellä perhettä, jossa on alle 8-vuotias lapsi. Olemme rajanneet työmme kolmannen sektorin avoimiin ja matalan kynnyksen toimintoihin. Toimeksiantajamme on Iisalmen Perheentalo.

Ajatuksenamme on koota toiminnot sähköisen toimintakalenterin muotoon kuukausitasolla, jotta toisimme perheille tietoon erilaisia Iisalmen alueen toimintoja. Otamme mukaan ainoastaan avointa toimintaa, sillä haluamme tuoda esiin helposti saavutettavia matalan kynnyksen toimintoja.

Tiedustelisimme siis, järjestättekö te avointa toimintaa lapsiperheille? Mikäli teillä on kyseistä toimintaa, keskustelisimme mielellämme lisää aiheesta. Toivoisimme, että vastaisitte mahdollisimman pian, jos vapaamuotoinen haastattelu sopii teille. Haastattelu voidaan toteuttaa teille sopivalla tavalla, kuten esimerkiksi paikan päällä, etäyhteyksillä tai puhelimitse. Emme tallenna kenenkään henkilötietoja, vaan tarkoituksena on kerätä tietoa toiminnoista.

Mikäli teillä on kysyttävää, vastaamme mielellämme sähköpostitse. Kiitämme jo etukäteen vastauksista. 😊

Ystävällisin terveisin, Veera Huhtala, Emilia Haapaniemi ja Heidi Myöhänen

LIITE 4: TOIMINTAKALENTERI

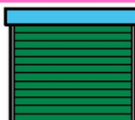

SYYSKUU

Iisalmen Helluntaiseurakunta

VK	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIIKKO	TORSTAI	PERJANTAI	LAUANTAI	SUNNUNTAI
35					1 <u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 9-11 <u>Seikkaileva perheiden kerho</u> klo 9-12 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 <u>Perheiden avoin varhaiskasvatuskerho</u> klo 10-14	2 <u>Ei avointa toimintaa</u> 	3 <u>Pyhäkoulu</u> klo 11.30-13
36	4 <u>Pikkulinnut -ryhmä</u> klo 9-12 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14	5 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 <u>Vauvaryhmä Tiaiset</u> klo 10-12 	6 <u>Vaunupysäkki</u> klo 9-12 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 ja 17-19 <u>Keittokeskiviikko</u> klo 10.30-12 <u>Iltaperhekahvila</u> <u>Iltapöällöt</u> klo 17-19	7 <u>Makkeralahden perhekerho</u> klo 9-11 <u>Seikkaileva perheiden kerho</u> klo 9-12 <u>Vauvaryhmä Kiurut</u> klo 12-14 <u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 17-19	8 <u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 9-11 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 <u>Perheiden avoin varhaiskasvatuskerho</u> klo 10-14 	9 <u>Luontopolku ja kotakirkko</u> klo 10-13 	10 <u>Pyhäkoulu</u> klo 11.30-13
37	11 <u>Pikkulinnut -ryhmä</u> klo 9-12 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 	12 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 <u>Vauvaryhmä Tiaiset</u> klo 10-12 	13 <u>Lastenkirkko</u> Kustaa Aadolfin kirkko klo 9.30 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 ja 17-19 <u>Perhekerho</u> klo 9.30-11 <u>Keittokeskiviikko</u> klo 10.30-12 <u>Iltaperhekahvila</u> <u>Iltapöällöt</u> klo 17-19 	14 <u>Makkeralahden perhekerho</u> klo 9-11 <u>Seikkaileva perheiden kerho</u> klo 9-12 <u>Lastenkirkko</u> Pyhän Ristin kirkko klo 9.30 <u>Vauvaryhmä Kiurut</u> klo 12-14 <u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 17-19	15 <u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 9-11 <u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 <u>Perheiden avoin varhaiskasvatuskerho</u> klo 10-14	16 <u>Ei avointa toimintaa</u> 	17 <u>Ei avointa toimintaa</u>

SYYSKUU

Iisalmen Helluntaiseurakunta

VK	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIikko	TORSTAI	PERJANTAI	LAUANTAI	SUNNUNTAI
38	<p>18</p> <p><u>Pikkulinnut -ryhmä</u> klo 9-12</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14</p>	<p>19</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14</p> <p><u>Vauvaryhmä Tiaiset</u> klo 10-12</p>	<p>20</p> <p><u>Vaunupysäkki</u> 9-12</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 ja 17-19</p> <p><u>Keittokeskiviikko</u> klo 10.30-12</p> <p><u>Iltaperhekahvila</u> <u>Iltapöällöt</u> klo 17-19</p> <p><u>Masuilta</u> klo 18-19.30</p>	<p>21</p> <p><u>Makkeralahden perhekerho</u> klo 9-11</p> <p><u>Seikkaileva perheiden kerho</u> klo 9-12</p> <p><u>Vauvaryhmä Kiurut</u> klo 12-14</p> <p><u>Eroinfolta</u> klo 17-18.30</p> <p><u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 17-19</p> <p><u>Vauvakutsut</u> klo 18</p>	<p>22</p> <p><u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 9-11</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14</p> <p><u>Perheiden avoin varhaiskasvatuskerho</u> klo 10-14</p>	<p>23</p> <p><u>Perhetuvan lauantai</u> klo 10-14</p>	<p>24</p> <p><u>Ei avointa toimintaa</u></p>
39	<p>25</p> <p><u>Pikkulinnut -ryhmä</u> klo 9-12</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14</p> <p><u>Vauvaperhekahvila</u> klo 17-19</p>	<p>26</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14</p> <p><u>Vauvaryhmä Tiaiset</u> klo 10-12</p>	<p>27</p> <p><u>Vaunupysäkki</u> 9-12</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14 ja 17-19</p> <p><u>Perhekerho</u> klo 9.30-11</p> <p><u>Keittokeskiviikko</u> klo 10.30-12</p> <p><u>Iltaperhekahvila</u> <u>Iltapöällöt</u> klo 17-19</p>	<p>28</p> <p><u>Makkeralahden perhekerho</u> klo 9-11</p> <p><u>Vauvaryhmä Kiurut</u> klo 12-14</p> <p><u>Seikkaileva perheiden kerho</u> klo 15-17</p> <p><u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 17-19</p>	<p>29</p> <p><u>Lippuniemen perhekerho</u> klo 9-11</p> <p><u>Avoin leikkitoiminta</u> klo 9-14</p> <p><u>Vauvabrønssi</u> klo 10-12</p> <p><u>Perheiden avoin varhaiskasvatuskerho</u> klo 10-14</p>	<p>30</p> <p><u>Perhekuperkeikka</u> klo 10-14</p>	

Iisalmen seurakunta

Torstaisin:

Makkaralahden perhekerho klo 9-11, osoitteessa Kaarikatu 18

- lapsen mukana pitää olla aikuinen
- mukavan tekemisen lisäksi tarjolla on välipalaa

Lippuniemen perhekerho klo 17-19, osoitteessa Kiviahonkatu 18

- lapsen mukana pitää olla aikuinen
- mukavan tekemisen lisäksi tarjolla on iltapalaa

Perjantaisin:

Lippuniemen perhekerho klo 9-11, osoitteessa Kiviahonkatu 18

- lapsen mukana pitää olla aikuinen
- mukavan tekemisen lisäksi tarjolla on aamupalaa

9.9 Luontopolku ja kotakirkko klo 10-13

- Paloisvuoren ulkoilualueella
- koko perheen luontopolku, jonka varrella erilaisia tehtäviä
Kodalla yhteislaulua. Seurakunta tarjoaa kahvit ja makkarat!

13.9. Lastenkirkko Kustaa Aadolfin kirkossa klo 9:30

14.9. Lastenkirkko Pyhän Ristin kirkossa klo 9:30

21.9. Vauvakutsut klo 18 (yhteistyössä Perheentalon kanssa)

- Perheentalo Onni ja Ilonassa (Pohjolankatu 6 L 6)
- odottaville vanhemmille

Lisätietoja: Hannele Vartiainen puh. 044 7335294

hannele.vartiainen@evl.fi

tai: <https://www.iisalmenseurakunta.fi/tapahtumat?category=343695>

IISALMEN
SEURAKUNTA

Yläsavon ensi- ja turvakotiliitto

Kaikki toiminta Perhetupa Väkkärässä, osoitteessa
Savonkatu 13

Keskiviikkoisin:

Vaunupysäkki klo 9-12

- vauvaa odottaville ja vauva - taaperoperheille
- jaetaan raskaus ja vauva-ajan iloja ja haasteita
- mukana vauvatyön ammattilaisia joilta voi kysyä
neuvoa
- aloitus yhteisellä aamupalalla

Lisätietoja: Riitta Kauhanen puh. 044 977 6385

riitta.kauhanen@ylasavonensijaturvakoti.fi

Perhetuvan lauantai 23.9 klo 10-14

- tavataan muita lapsiperheitä
- erilaista toimintaa yhdessä perheen kanssa, kuten
askartelua ja leikkiä
- mahdollisuus omaan saunavuoroon Väkkärän
saunaosastolla, joka varattava etukäteen
- lounaskeitto klo 11-13

Lisätietoja: Sanna Ryhänen puh. 050 371 4207

sanna.ryhanen@ylasavonensijaturvakoti.fi

Kaikista Ylä- Savon ensi- ja turvakoti liiton toimunnoista

lisätietoja:

<https://ensijaturvakotienliitto.fi/ylasavonensijaturvakoti/>

Yläsavon ensi- ja turvakotiliitto
Kaikki toiminta perhetupa väkkärässä, osoitteessa
Savonkatu 13

20.9. Masuilta klo 18-19.30

- vauvaa odottaville vanhemmille
- mukaan voi tulla yksin, puolison tai ystävän kanssa
- keskustellaan muun muassa raskausajasta ja tulevasta synnytyksestä, sekä uudesta elämäntilanteesta
- illoissa mukana vauvatyön ohjaaja, doulia sekä vierailijoita

Lisätietoja: Anni Komulainen puh. 044 971 8672
anni.komulainen@ylasavonensijaturvakoti.fi

21.9 Eroinfoilta klo 17-18.30

- eroinfoilta eronneille ja eroa pohtiville vanhemmille
- tietoa lasten asioihin liittyvissä asioissa ja vertaistukea
- lastenhoito järjestetty paikanpäällä
- mukana illoissa Ero-lapsiperheissä- työntekijä, lastenvalvoja sekä erovertaisohjaaja

Lisätietoja: Erja Heiskanen puh. 050 371 4208
erja.heiskanen@ylasavonensijaturvakoti.fi

Pe 29.9 Vauvabrunssi klo 10-12

- perheille, jossa odotetaan vauvaa tai on alle 2-vuotiaita lapsia
- vinkkejä kuinka aloittaa kiinteiden ruokien antaminen sekä ohjausta ruokavalion ikätasoiseen laajentamiseen

Lisätietoja: Riitta Kauhanen puh. 044 977 6385
riitta.kauhanen@ylasavonensijaturvakoti.fi

Mannerheimin Lastensuojeluliiton
Iisalmen yhdistys

Perheentalo / Avoin varhaiskasvatus / Iisalmen kaupunki

- **Kaikki toiminta Perheentalo Onni ja Ilonassa, osoitteessa Pohjolankatu 6 L6 (poikkeuksena Seikkaileva perheiden kerho, jossa sijainti vaihtelee)**

Maanantaisin:

Pikkulinnut-ryhmä klo 9-12 (yhteistyössä Iisalmen seurakunnan kanssa)

- aamupala tarjolla klo 9-10
- tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen
- askartelua, liikkumista ja leikkimistä yhdessä

Avoin leikkitoiminta klo 9-14

- vapaata leikkiä

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys

Perheentalo / Avoin varhaiskasvatus / Iisalmen kaupunki

Perjantaisin:

Avoin leikkitoiminta klo 9-14

- vapaata leikkiä

Perheiden avoin varhaiskasvatuskerho klo 10-14

- monipuolista ohjattua toimintaa, perheiden toiveita kuunnellen
- yhdessäoloa ja leikkiä

La 30.9. Perhekuperkeikka klo 10-14

- olohuonesirkusta klo 10.30-11
- olohuonesirkuksen jälkeen rentoutusluola

Lisätietoja: Sinikka Roth puh. 0407431773

sinikka.roth@perheentalo.fi

tai: <http://www.perheentalo.fi>

MÄNNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Iisalmen yhdistys

Iisalmen Helluntaiseurakunta

Iisalmen Ortodoksinen seurakunta

Joka toinen keskiviikko (13.9. ja 27.9.)

Perhekerho Iisalmen Ortodoksisella kirkolla klo 9.30-11, osoitteessa Kirkkopuistonkatu 28

Iisalmen Helluntaiseurakunta

Joka kuukauden kahtena ensimmäisenä

sunnuntaina (3.9. ja 10.9.):

Pyhäkoulu klo 11.30-13, osoitteessa Karjalankatu 22

- tarkoitettu perheen pienimmille
- askartelua, laulua ja raamatun tuntemisen opettelua
- tiloihin ei valitettavasti esteetöntä kulkua

Lisätietoja: Ramona Blomerus puh. 0452192881

ramonablomerusiisalmenhellunta@gmail.com

tai: <https://iisalmenhellunta.fi>

**Mannerheimin Lastensuojeluliiton
Iisalmen yhdistys**
Perheentalo / Avoin varhaiskasvatus / Iisalmen kaupunki

Tiistaisin:

Avoin leikkitoiminta klo 9-14

- vapaata leikkiä

Vauvaryhmä Tiaiset klo 10-12

- tarkoitettu noin 6-12 kk ikäisille vauvoille ja heidän perheilleen, myös sisarukset ovat tervetulleita

Keskiviikkoisin:

Keittokeskiviikko klo 10.30-12

- maksuton keittolounas lapsiperheille
- keitto on laktoositon ja gluteeniton

Avoin leikkitoiminta klo 9-14 ja 17-19

- vapaata leikkiä

Iltaperhekahvila Iltapöllöt klo 17-19

- kaikille avoin iltaperhekahvila
- vapaata leikkiä ja askartelua

Torstaisin:

**Seikkaileva perheiden kerho klo 9-12 (28.9. klo 15-17),
sijainti vaihtelee**

- lapset ovat oman aikuisensa vastuulla toiminnan ajan
- ei tarvita aiempaa luontokokemusta

Lisätietoa: https://www.facebook.com/photo/?fbid=769749945155845&set=a.518382410292601&local_e=fi_FI

Vauvaryhmä Kiurut klo 12-14

- ovet ovat auki ryhmäläisille klo 11-15
- tarkoitettu 0-6 kk vauvoille ja heidän perheilleen
- mukaan voi tulla myös odotusaikana
- loruttelua, kuulumisten vaihtelua ja muiden perheiden tapaamista

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Iisalmen yhdistys

